

T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

Altmış dokuzuncu İnikat

16.V.1958 Cuma

Münderecat

	Sayfa		Sayfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	146:147	olan şifahi sualine Riyaset adına İdare	
2. — Havale edilen evrak	147	Âmiri Nüzhet Akın'ın şifahi cevabı (6/83)	150:
3. — Yoklama	147		152
4. — Sualler ve cevaplar	147	5. — Malatya Mebusu Nüvit Yet-	
A — Şifahi sualler ve cevapları	147	kin'in, dinleyiciler hakkında çıkarılan	
1. — Ordu Mebusu Ferda Güley'in,		güçlüklerin sebebine dair Türkiye Bü-	
16. II. 1958 Pazar günü Kadıköy kazası		yük Millet Meclisi Reisinden olan sua-	
C. H. P. lokalinde Gençlik Kolunun ter-		line Riyaset adına İdare Âmiri Nüzhet	
tiplediği kapalı yer toplantısına hangi		Akın'ın şifahi cevabı (6/84)	152:155
kanuna müsteniden mâni olduğuna dair		6. — Ankara Mebusu Hasan Tez'in,	
Dahiliye Vekilinden şifahi suali (6/173)	147	küçük sanatlar kanunu lâyihasının ha-	
2. — Mardin Mebusu Mehmet Ali Arı-		zırlanıp hazırlanmadığına dair Ticaret	
kan'ın, İpek yol güzergâhının değiştiril-		Vekilinden şifahi suali (6/97)	155
mesi hususunda ne düşünüldüğüne dair		7. — Ankara Mebusu Hasan Tez'in,	
sualine Nafia Vekili Tefvik İleri'nin şif-		esnaf kredisinin artırılması hususunda	
fahi cevabı (6/79)	147:149	ne düşünüldüğüne dair Ticaret Vekilin-	
3. — Mardin Mebusu Mehmet Ali		den şifahi suali (6/98)	155
Arıkan'ın, Cizre'de Dicle nehri üzerinde		8. — Ankara Mebusu İsmail İnan'ın,	
bir köprü inşası hususunda ne düşünül-		Devlet Demiryolları (b ve c) grupuna	
düğüne dair sualine Nafia Vekili Tef-		bağlı işçilerin de (d) grupuna mensup	
vik İleri'nin şifahi cevabı (6/80)	149:150	işçilerin faydalandıkları haklara sahib-	
4. — Tokad Mebusu Şahap Kitapçı'nın,		olmaları hususunun düşünülp düşünül-	
1958 malî yılı harırah ve tahsisatını		mediğine dair sualine Münakalât Vekili	
almış olan mebuslardan bu paranın		Feyzi Uçaner'in şifahi cevabı (6/101)	155:157
tahsili hususunda ne düşünüldüğüne		B — Tahrirî sual ve cevabı	158
dair Türkiye Büyük Millet Meclisi		1. — Ankara Mebusu Mehmet Ali	
Reisinden		Ceritoğlu'nun, traktörlerin tamiri ve	

sahiplerine lâstik tevziinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Ziraat Vekili Nedim Ökmen'in, tahriri cevabı (7/116) 158
5. — Müzakere edilen maddeler 157
 1. — Posta, Telgraf ve Telefon İda-

resinin, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 23 nci maddesi şumulüne girip girmediğinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Muvakkat Encümen mazbatası (3/96) 157:158

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Sanayi Vekâletine, Basın - Yayın ve Turizm Vekili Sıtkı Yüreah'ın, vekâleten tâyin edilmesine dair Riyaseti Cumhur tezkeresi okundu.

Türkiye Öğretmenler Bankası Türk Anonim Şirketi kuruluşu ve

Hususi idarelerden maaş alan ilkokul öğretmenlerinin kadrolarına, terfi, taltif ve cezalandırılmalarına ve bu öğretmenler için teşkil edilecek Sağlık ve İhtimai Yardım Sandığı ile Ya-pı Sandığına ve öğretmenlerin alacaklarına dair

4357 sayılı Kanunun 11 nci maddesinin değiştirilmesi hakkındaki kanunlar kabul edildi.

16. V. 1958 Cuma günü saat 15 te toplanılmak üzere İnikada nihayet verildi.

Reisvekili

Kâtip

Bursa Mebusu

Konya Mebusu

Agâh Erozan

Sabahattin Sayın

Kâtip

Kırklareli Mebusu

Mehmet Ali Ceylân

Sualler

Şifahi sualler

1. — Ankara Mebusu Bülent Ecevit'in, Dünya gazetesinde tefrika edileceği bildirilen «Teke-lonya Cumhuriyeti» adlı romanın neşrine İstanbul Müddeiumumiliğince ne sebeple mâni olduğuna dair şifahi sual tavriri Adliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/176)

2. — Kars Mebusu Mehmet Hazer'in, İstanbul Belediye Meclisinin 20.III.1958 tarihinde yaptığı olağanüstü toplantının usul ve kanuna uygun olup olmadığına dair şifahi sual tavriri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (6/177)

3. — Sivas Mebusu Halim Ateşalp'in, Sivas ve diğer Şark vilâyetlerine çay temini için ne düşünüldüğüne dair şifahi sual tavriri Gümrük ve İnhisarlar Vekâletine gönderilmiştir. (6/178)

4. — Adana Mebusu Nevzat Arman'ın, pamuk nebatına âriz olacak haşerelerle mücadele için gereken kimyevi ilâçların mevcud olup olmadığına dair şifahi sual tavriri Ziraat Vekâletine gönderilmiştir. (6/179)

Tahriri sualler

1. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Sivas'ın Koyulhisar kazasının hidro - elektrik te-

sisleri için lüzumlu olan türbin ve teferruatının transfer muamelesinin yapılmaması sebebine dair tahriri sual tavriri Dahiliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/148)

2. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, 1957 yılı başından 1958 yılı Mart ayı sonuna kadar kaç adet otomobil, kamyonet ve kamyon ithal edildiğine ve bunların tevzi şekline dair tahriri sual tavriri Ticaret Vekâletine gönderilmiştir. (7/149)

3. — Sivas Mebusu Süleyman Özsever'in, Sivas vilâyetinin bâzi nahiyelerindeki sulh mahkemelerinin ne sebeple ilga edildiğine dair, tahriri sual tavriri Adliye Vekâletine gönderilmiştir. (7/150)

4. — Van Mebusu Sait Erding'in, Van vilâyetine bağlı Muradiye kazasında okul yaptırma-ya teşebbüs etmiş olan derneğe bu yıl ne kadar yardım yapılacağına dair tahriri sual tavriri Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (7/151)

5. — Van Mebusu Sait Erding'in, Van vilâyetine bağlı Muradiye kazasındaki ortaokulda önümüzdeki yıl tedrisata başlanıp başlanmıya-

cağına dair tahriri sual takriri Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (7/152)

6. — Van Mebusu Sait Erdinç'in, Karayolları bütçesinin vilâyet ve köy yolları yapımına yardım maddesindeki tahsisatın vilâyetlere hangi esaslara göre dağıtıldığına dair tahriri sual tak-

riri Nafia Vekâletine gönderilmiştir. (7/153)

7. — Van Mebusu Sait Erdinç'in, köy okulları yapımı için bütçeye konulan tahsisatın hangi esaslara göre vilâyetlere tevzi edildiğine dair tahriri sual takriri Maarif Vekâletine gönderilmiştir. (7/154)

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Mazbata

1. — Maden Kanununun 6688 sayılı Kanunla muaddel 156 nci maddesinin (A) bendinde

yazılı iki yıllık müddetin 4 yıl daha uzatılması hakkında kanun lâyihası ve İktisat Encümeni mazbatasını (1/135) (Ruznameye)

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15,10

REİS — Reisvekili Agâh Erozan

KÂTIPLER : Attilâ Konuk (Antalya), Sabahattin Sayın (Konya)

3. — YOKLAMA

REİS — Ekseriyetin tesbiti için yoklama yapacağız.

Müzakereye başlıyoruz.

4. — SUALLER VE CEVAPLAR

A — ŞİFAHİ SUALLER VE CEVAPLARI

1. — *Ordu Mebusu Ferda Güley'in, 16. II. 1958 Pazar günü Kadıköy kazası C. H. P. lokasında Gençlik Kolunun tertiplelediği kapalı yer toplantısına hangi kanuna müsteniden mâni olduğuna dair Dahiliye Vekilinden şifahi suali (6/173)*

REİS — Sual sahibi arkadaşımız buradalar mı?... Burada. Dahiliye Vekili yok. Sual gelecek haftaya bırakılmıştır.

2. — *Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, İpek yol güzergâhının değiştirilmesi hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Nafia Vekili Tevfik İleri'nin şifahi cevabı (6/79)*

REİS — Sual sahibi arkadaşımız.. Burada, Nafia Vekili de burada, suali okuyoruz.

Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine Orta - Şark'ta hâsıl olan son siyasi durum

muveccesinde İpek yol güzergâhının değiştirilmesi ve ilk proje vechile huduttan 40 - 50 kilometre içerlere doğru inşaatın devamı hususunda Hükümetçe ne düşünüldüğünün Nafia Vekili tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâletinizi saygılarımla arz ve rica ederim.

Mardin Mebusu

M. Ali Arıkan

REİS — Nafia Vekili.

NAFIA VEKİLİ TEVFIK İLERİ (Samsun) — Muhterem Mardin Mebusu M. Ali Arıkan'ın sorusuna cevabım çok kısa olacaktır :

Bir yol güzergâhının tesbitini de göz önünde bulundurulması lâzımgelen unsurlar şüphesiz İpek yolu güzergâhının tesbitinde de dikkate alınacaktır.

REİS — Sual sahibi.

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Çok

muhterem arkadaşlarım, bu mevzu üzerinde benim konuşmam biraz uzun olacaktır. (Gülüşmeler)

Muhterem arkadaşlar, mahallî görülmekle beraber bu milletin ana dâvalarından biri olarak ve bu milleti siyasi, askerî ve iktisadi bakımdan ciddi surette ilgilendiren bu mesele üzerinde Muhterem Vekil Beyefendinin bir nebze durmamasını bendeniz cidden hayrete şayan bulurum. Mesele, Vekil Beyefendinin buyurdıkları gibi gayet kısa, gayet basit bir mesele değildir. Hepiniz çok iyi bilirsiniz ki, tarihte Roma yolu, diye bir yol vardır. Bu yol İrak'ı, İran'ı Orta - Asya'yı Akdeniz'de İskenderun'a bağlamaktadır.

İşte 1950 den önce, 1949 senesinde Cumhuriyet Halk Partisi Hükümeti, bu tarihî hakikati göz önünde bulundurmak suretiyle, iktisadi, siyasi ve askerî mülâhazalarla bu dâvayı ele almıştır. Projelerini hazırladı. 1950 Nisanının sonlarında inşaata başlanmıştı. («Ooo» sesleri)

Muhterem arkadaşlarım, bâzı arkadaşlar hakları olmadığı halde müdahalede bulunuyorlar. Kendilerine şu cevabı vermek isterim : 15 milyon liraya yapılması icabeden bu yolun, eğer lüzumsuzluğuna kaani bulunuyorlarsa, inşaatı derhal tatil edilsin. 15 milyon liraya yapılmasına lüzum görülen bu yol üzerinde konuşulurken, arkadaşlarımızın lütfen ciddiyeti elden bırakmamaları lâzımgelir. (Ooo... sesleri)

1950 yılı sonlarında inşaata başlanıyor. 25 küsur kilometre yolun Kızıltepe - Mardin 16 kilometrelik kısmı inşa ediliyor. 1950 sonunda bâzı müdahaleler oluyor. Bilhassa o zamanın Nafia Vekili Kemal Zeytinoğlu bu müdahaleleri gayet iyi bilirler. Bu müdahaleler üzerine yolun huduttan 50 - 60 kilometre uzakta ve İran'a doğru imtidadeden güzergâhı maalesef bilinmeyen müdahalelerle, daha doğrusu vukubulan müdahalelerle, değiştiriliyor. Ve hududa mümas ve muvazi olarak 50 - 500 mesafede yapılmasına geçiliyor. Dünyanın hiçbir yerinde bir tek yol gösterilebilir mi ki, hududa 50 metre, 500 metre mümas ve muvazi olarak inşa edilsin. Askerî mülâhazalar en başta olmak üzere böyle bir şey aslâ teeviz edilemez.

1954 - 1955 arasında ihale suretiyle yapılan inşaata devam olunuyor. Mütaahhit ziyan ettiğini görünce işi tasfiye ediyor. 1957 de Mercanhan - Kızıltepe kesiminde bu defa emanet

usulü ile inşaat yapılıyor. Bu, şu noktadan mühimdir : Bu yol muazzam para harcanmak suretiyle inşa edilirken her gün saat beşten sonra geçide imkân verilmiyor. Yani, Kızıltepe, Nusaybin, Cizre bölgesinde seyahat yasaktır. Bir taraftan yol inşa ediliyor, diğer taraftan «Buradan geçmeyiniz!» deniyor. Bu milletin parasını boş ve lüzumsuz yere harcamak doğru değildir.

REİS — Bir dakikamız var.

MEHMET ALİ ARIKAN (Devamla) — Bilhassa son zamanlarda Orta - Şark'ta ve Suriye'de hâsıl olan siyasi durum itibariyle bu yol huduttan uzaklaştırılmadığı takdirde, Allah göstermesin, komünist çetelerin ileride bu yolda ilerliyen konvoyları soymaları, köprüleri atmaları kabildir. Binaenaleyh arkadaşlar, eğer İran ve Irak'la siyasi, iktisadi ve askerî bakımdan irtibat temin etmek istiyorsak yolun güzergâhının huduttan uzaklaştırılarak buna göre tashih edilmesi lâzımgelir.

REİS — Nafia Vekili.

NAFIA VEKİLİ TEVFIK İLERİ (Samsun) — Muhterem arkadaşlar; ben zannettim ki, bu kısa cevabım arkadaşımı tatmin etti. Halbuki arkadaşımı tatmin etmemiş. Şimdi arkadaşım diyor ki; «Bu yol çok mühimdir, askerîdir, siyasi, iktisadidir; böyle kısa kelimelerle geçiştirilemez.» E ne yapalım; bu mevzuda bir saat konuşalım mı?

Ben diyorum ki; bir yol güzergâhının tesbitinde dikkate alınması icabeden bütün hususlar, askerî, siyasi, iktisadi ve bundan başka arazi vasıfları ve saire bu yol hakkında da dikkate alınmıştır ve alınacaktır. Hayır, gelecek, yine diyecek ki, «askerîdir, siyasidir, hafif atlattı Nafia Vekili.» Yanlış. Sizin bu söylediklerinizi bu memleketin Millî Müdafaa Vekâleti, Erkânı Harbiye Umumiye Heyeti ve onlarla teşriki mesai yapmak mecburiyetinde olan Nafia Vekâleti ve onun fen heyetleri düşünmez mi Mehmet Ali Bey? Bunu niçin tekrar edersiniz?

İkinci bir mesele :

Siz burada bir şeyler söylediniz. Bunların hiçbirisi sualinizde yok, Mehmet Ali Bey. Mütaahhit kâr etmiş, zarar etmiş falan.. Bunları bana sormadınız ki. Yol yasakmış v. s.. Bunları sormadınız. Siz bana diyorsunuz ki, «İpek yolunun güzergâhında bir değişiklik düşünüyor

nu?» Cevabını verdik. Sualinizin dışına çıkmak suretiyle haksızlık ettiniz Mehmet Ali Bey.

Üçüncü bir nokta :

«1949 da düşündük, projesini yaptık, 1950 de emaneten işe başladık.» diyorsunuz. Yani 14 Mayıs 1950 ye 10 gün kala işe emaneten başladık diye burada konuşulur mu? (Soldan, bravo sesleri, gülüşmeler) Bu yol iktidarımız tarafından ele alınmıştır. Emaneten de biz yaptık, ihaleten de biz yaptık. İhale yolu ile 5 600 000 ve emaneten 6 milyon 170 bin lira ödenmiştir ve bu inşaatı devam ediyoruz.

Böyle bir şey Halk Partisi zamanında düşünülmüş... Hangi işe başlasak «Halk Partisi bunu zamanında düşünmüştü» diye karşımıza çıkıyor. Samsun limanına başlıyoruz, bunu Halk Partisi evvelce düşünmüştü deniyor. Arkadaşlar bunları Abdülaziz de zamanında düşünmüştü, tarih yazıyor. Ama biz yaptık, Demokrat Parti iktidarı yapıyor. (Soldan, bravo sesleri, sürekli alkışlar)

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Muhterem arkadaşlar, Vekil Beyefendi buyuruyorlar ki, «proje hazırlanırken her türlü mülâhaza ele alınmıştır.» O halde kendilerine soruyorum : 1949 da hazırlanan proje neden 1951 de değişti-rildi?

Daha evvel bütün mülâhazalar hakikaten ele alınmak suretiyle proje hazırlanmıştır, askerî, iktisadî, siyasi, içtimai bütün mülâhazalar hakikaten teemmül edilmiş ve proje buna göre hazırlanmıştır; fakat bilâhara çöllerden geçen yeni bir proje üzerinden bu yolu yaptırmak, zannedirim ki, akıl kârı değildir. (Soldan, gürültüler)

REİS — Müsaade buyurun.

MEHMET ALİ ARIKAN (Devamla) — Vekil Bey diyorlar ki, sualin sadedi dâhilinde konuşmadılar. «Orta - Doğu'daki bugünkü siyasi durum muvacehesinde İpek yol güzergâhının değiştirilmesi mevzu bahis midir?» diyorum. Vaktiyle Suriyelilerle dost olmuş olabiliriz, bugün de bu yolun, çeşitli mülâhazalarla güzergâhını değiştirebiliriz, fakat «Bugünkü duruma göre yolun hududun elli metre mesafesinde ve hududa mümas bir şekilde inşası yanlıştır» diyorum. (Sağdan, alkışlar)

REİS — Sual cevaplandırılmıştır, efendim.

3. — *Mardin Mebusu Mehmet Ali Arıkan'ın, Cizre'de Dicle nehri üzerinde bir köprü inşası hususunda ne düşünüldüğüne dair sualine Nafia Vekili Tefvik İleri'nin şifahi cevabı (6/80).*

REİS — Sual sahibi arkadaşımız?.. Burada. Nafia Vekili. Burada. Suali okuyoruz.

10 . II . 1958

B. Millet Meclisi Yüksek Riyasetine

Cizre'de Dicle üzerinde bir köprü inşası mukarrer midir? Mukarrer ise bu köprü inşaatının Bağdad Paktı müşterek projelerine Amerika Birleşik Devletleri tarafından hibe şeklinde yapılan yardımdan Cizre - Silopi - Zaho (Irak) karayolu için ayrılan sekiz yüz bin dolârlık projeye dâhil olup olmadığı ve şayet dâhil değilse İpek yol yahut ayrı bir proje halinde işbu köprünün inşasına ne zaman başlanacağı hususunun Nafia Vekili tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını arz ve rica ederim.

Mardin

Mehmet Ali Arıkan

REİS — Buyurunuz, Nafia Vekili.

NAFIA VEKİLİ TEVFIK İLERİ (Samsun) — Bu seferki cevabım biraz daha uzun olacaktır. (Gülüşmeler)

Cizre'de Dicle üzerinde bir köprü inşası mukarrerdir. Ve Bağdad Paktı Müşterek Projesi olan Cizre - Silopi - Irak yolu inşaatı meyânında mütalâa edilecektir.

Bu yolun tahmini bedeli on milyon Türk lirasıdır. Bu projeye yapılması mukarrer 800 bin dolârlık Amerikan makina yardımını mütaakıp yol inşaatına başlanacaktır.

REİS — Sual sahibi, buyurun.

MEHMET ALİ ARIKAN (Mardin) — Muhterem arkadaşlar, benim de mütalâam bu sefer gayet kısa olacaktır. (Gülüşmeler) Bunu arz ettikten sonra (Soldan; «teşekkür et, teşekkür et» sesleri) Vekil Beyefendinin bu meseleyi ele almak suretiyle hakikaten memlekete faydalı bir eser kazandırabileceklerine inanıyorum. Yalnız bir noktaya yüksek müsaadenizle işaret etmek isterim :

Muhterem arkadaşlar, takdir buyurursunuz ki, bir köprünün inşası 3 - 4 senelik bir zamana mütevekkiftir. Eğer Cizre - Zaho yani Irak karayolunun inşasına başlanacaksa bir an evvel bu köprü inşasının ele alınması lâzımdır. Yol inşa-

atı iki taraflı yapılp kısa zamanda bitirileceği-
ne göre, bu köprü yapılmadıkça ittisal temini
mümkün olamayacaktır. Bu bakımdan her iki
dâvanın birlikte ele alınmasını ve yürütülmesini
temenni ederim. (Soldan; «bravo» sesleri)

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

4. — *Tokad Mebusu Şahap Kitapçı'nın, 1958
malî yılı harcırah ve tahsisatını almış olan me-
buslardan bu paranın tahsili hususunda ne dü-
şünüldüğüne dair Türkiye Büyük Millet Meclisi
Reisinden olan sualine Riyaset adına İdare Âmiri
Nüzhet Akın'm, şifahi cevabı (6/83)*

REİS — Sual sahibi arkadaşımız buradalar
mı? (Burada sesleri)

Riyaset adına cevap verecek İdare Âmiri Nüz-
het Akın arkadaşımız da buradalar.

Suali okutuyorum:

7. II. 1958

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

11. IX. 1957 günü intihabın yenilenmesine
karar veren X. Devre Büyük Millet Meclisi âza-
sının pek çoğunun 1958 malî yılı yolluk ve öde-
neklerini de almış olduklarını öğrenmiş bulun-
yorum.

Bunlardan yeniden intihabedilmeyenlerden
mezkûr yıla ait ödenek ve yolluğun tahsili ve tek-
rar seçilenlere de bu seneye ait yolluk ve tahsi-
satın tekrar verilmemesi hususunda ne düşünül-
düğünün Yüksek Reislikçe sözlü olarak cevap-
landırılmasını arz ederim.

Tokad Mebusu
Şahap Kitapçı

REİS — Riyaset adına Nüzhet Akın, buyu-
run efendim.

B. M. M. RİYASETİ ADINA İDARE ÂMİ-
Rİ NÜZHET AKIN (Sakarya) — Muhterem Şa-
hap Kitapçı arkadaşımın sözlü sorusuna; (Mev-
zuat dairesinde muamele yapılmaktadır) şeklin-
de cevap vermekle iktifa edeceğim. (Soldan, bra-
vo sesleri)

REİS — Sual sahibi Şahap Kitapçı.

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokad) — Muhterem
arkadaşlarım, 11. IX. 1957 günü intihabın ye-
nilenmesine karar verilmiş olması üzerine 1958
yılına aid olup X. neu Devre mebusu arkadaşları-
mızın hemen hepsinin almış olduklarını en salâ-
hiyetli ağızdan bugün bu kürsüden işittiğimiz

yolluk ve tahsisat, karşılığı hizmet olarak öden-
memiş bir para mahiyetini taşır. Bunun hukuki
tarifi haksız iktisaboldur. Ne suretle alındığı hu-
susunda tevakkuf etmiyeceğim.,

Beni bu sözlü soruyu vermeye sevk eden kori-
dorlarda ve salondaki imza toplama faaliyetini
biliyorsunuz. Çekilen yolluk ve tahsisatın ban-
kaya iadesi hususundaki kararın alınmasında en
ufak bir rolümüz olmuş ise kendimizi mühim bir
vazifeyi yerine getirmenin sevinci içinde hissede-
ceğiz. Bununla pek çok arkadaşımın hissiyatına
tercüman olduğuma kaaniim. Fakat, her me-
busa, 25 küsur bin lira olarak ödenen ve yekûnu
milyonlarca lira tutan bu tahsisat ve yolluk Zi-
raat Bankasından defaten çekilmiş olduğu halde
senede (2 500) para kesilmek suretiyle (10) se-
nede ödenecek ve mebus çıkamıyanlar hakkında
yapılacak muameleler dolayısıyla de yıllarca sü-
runcemede kalacak demektir. Bu çıkamıyanlar
hakkında da ne muamele yapıldığı anlaşılama-
mıştır. Köylü ve şehirli vatandaşlar Ziraat Ban-
kasından cüzi bir kredi temin edebilmek için bir-
çok müşkülâtla karşılaştığı, emvalini rehin etmek
zaruretinde bırakıldığı halde mebuslara defaten,
kolaylıkla verilen bu paranın aynı kolaylıkla de-
faten iade edilmesi eihetine gidilmek icabederdi.
Köylünün borçlarını tevil edebilmek için türlü
müşkülât ile karşılaşılırken, dairesine bir gün ma-
zeretsiz gelmiyen memurun yevmiyesi veya ma-
aşı hemen kesilirken, hasta çocuğuna ilâç alabil-
mek için her gün Meclis civarında önümüzü ke-
sen vatandaş bizden para toplarken.....

REİS — Şahap Beyefendi, sualiniz için bu
şekilde misaller vermeye lüzum var mı?

MURAD ÂLİ ÜLGEN (Afyon Karahisar) —
Bunlara ne lüzum var? Ayıp, ayıp!

REİS — Murad Âli Bey, sükûneti bozmayı-
nız, söz kesmeyiniz, size ihtar cezası veriyorum.

Şahap Bey, sualiniz sarıhtir. Sualinizin met-
nine sadık kalmanızı birinci ihtarla rica ediyö-
rum, devam buyurun.

ŞAHAP KİTAPÇI (Devamla) — Mebuslara
gösterilen bu cemilekârlığın ve atıfetin mânasını
anlamak pek kolay değildir.

Evet, bu para alınmış, seçim günlerinde,
apartman inşaatında ve çok çabuk alışılmış olan
Avrupa seyahatlerinde, ticari işletmelerde sarf
edilmiş olabilir. Fakat unutmamak iktiza eder ki,
bu para 1958 yılında ifa edilecek bir hizmete kar-

şılık verilmiştir. Hele bu paraların affı cihetine gitmek ve XI nci Devreye yeni katılmış olan arkadaşlarımızın hayret dolu nazarları önünde bu yolda yapılacak teklif için imza toplamak, üzüntü ile karşılanacak bir haldir.

REİS — Şahap Bey, Riyasetin ihtarına rağmen aynı şekilde devam ediyorsunuz, ikinci defa ihtar ediyorum.

ŞAHAP KİTAPÇI (Devamla) — Peki eefndim,

REİS — Devam buyurun.

ŞAHAP KİTAPÇI (Devamla) — Her hangi bir borçlu köylünün borcunu cebri iera yolları ile, yorganına kadar satarak ödetirken, her bir ondan kat kat varlıklı olan mebuslara bu sahada gösterilen müsamahanın sebebini tâyin etmek pek kolay değildir. Milletın parasını toptan ve en kısa zamanda iadesini temenni etmek bizim için bir vazifedir. (Sağdan, alkışlar, soldan, gürültüler) («İmzaları okunsun» sesleri)

MUHİTTİN ÖZKEFELİ (Kütahya) — Halk Partililerin imzaları da var, onları niçin kastedmiyorsunuz?..

REİS — Özkefeli Bey, müsaade buyurun.

MUHİTTİN ÖZKEFELİ (Kütahya) — Bunu alkışlamak kolay değil.

REİS — Kefeli Bey sükûneti ihlâl ediyorsunuz, size birinci ihtar veriyorum.

IDARE ÂMİRİ NÜZHET AKIN (Sakarya) — Efendim, Riyaset Divanı olarak arkadaşımızın serdettiği mütalâalara gerekli cevapları vereceğim ve her halde tatmin edilmiş olacaksınız.

Muhterem arkadaşlar, şimdi mebuslara borç verme müessesesi nedir? Evvelâ bunun tahlilini yapalım. Bendeniz Ziraat Bankasında bu vazifede müdür muavinliği yapmış bir arkadaşımın, yalnız Demokrat Parti iktidar devrinde değil, bu tediye usulü milletvekilleri onların, ihtiyaçla karşılaştıkları zamanlarda bu ihtiyaçları için şundan bundan değil, başka bir kimseye muhtacolmadan bir nim resmî müessese vasıta ve müzaharetiyle bu ihtiyaçlarını temine yarıyan bir usuldür. Bir milletvekili kimden para istiyecek? Bâzı zaruri masrafları oluyor, ailesi rahatsız oluyor, fevkalâde masraflarla karşılaşarak para almak mecburiyetinde kalıyor ve bu yola müracaat ediyor. Ne yapalım? Açıktan para vermek yok, faizle para alıyor. Borç yiyen kesesinden yer. Gelmesinler, istemesinler, vermeyelim. Ban-

dan daha tabii ne olur. Acaba Şahap Kitapçı arkadaşımız, geçen devre mebus olan arkadaşlarıyla konuşmadı mı? Acaba sözleriyle bu arkadaşlarımızı rencide etmiyor mu?

Arkadaşlar, hizmet etmekle mükellef olan bir müessese bu vazifeyi mebus arkadaşlarımızın müşküllerini karşılamak için yapmışsa buna ayrıca teşekkür etmek lâzımgelir.

Karşılık; eğer seçim yenilenmemiş olsaydı, 1958 yılı tahsisat ve yolluğu tahakkuk edecek ve o zaman defaten bu paraların tahsili mümkün olacaktı.

Arkadaşlar diyorlar ki, «senede 2 500 lira alınmak suretiyle on senede tahsil olunacaktır»

Hayır arkadaşlar, Riyaset Divanı olarak, bu devre mebus seçilen arkadaşların borçları devre sonuna kadar tamamen tahsil edilmiş olacaktır. Ayrıca, seçilmeyen arkadaşların borçları için de... Çünkü bu borçlar, Büyük Millet Meclisince yapılmış bir ikrazat değildir, Ziraat Bankasına yapılmış bir ikrazdır, iki arkadaşın kefil gösterilmesi suretiyle alınmıştır. Arkadaşların para alabilmeleri için Ziraat Bankasına yazılan tezkerede «1958 tahsisat ve yolluğu tahakkuk ettiği takdirde defaten sizin emrinize ödiyeceğiz» denilmektedir.

Ziraat Bankasına bundan bir ay kadar evvel, bu Devre seçilmeyen borçlu arkadaşlarımızın yeni adresleri tesbit edilmek suretiyle borçlu oldukları miktar bildirilmiş ve takibedilmek hususu da ayrıca mektuba dercedilmiş bulunmaktadır. Binaenaleyh borçları Ziraat Bankası kanalıyla tahsil edilmiş olacaktır. Arkadaşım, bu borçların affedilmesi yolunda takrir hazırlandığını koridorlarda duymuş. Bunu ben de duydum. Riyaset Divanına böyle bir teklif gelmiş değildir arkadaşlar. Teklifi yapanlar içerisinde Demokrat Parti milletvekillerinin birkaçının, keza Halk Partili arkadaşlarımızın birkaçının imzaları mevcuttur. Bu arkadaşlarımızdan Halk Partisine mensup arkadaşlar sonradan aldıkları bir Grup kararına istinaden imzalarını geri almışlar, hattâ bir Halk Partili arkadaşımız, bizim bu işi parti meselesi olmaktan uzak görmemiz icabeder, diye imzasını geri almamıştır. Şahap Kitapçı arkadaşımız bu sözleri söylemeden tasarı taslağına imzasını koymakla kendi sağındaki arkadaşlarımızı müşkül duruma sokmuş oluyor.

Şimdi arkadaşlar, mevzu nerede? «Riyaset Divanı bu paraların tahsil edilmesi hakkında ne

düşünüyor?» diye soruyorlar. Evet arkadaşlar; mevzuat meselesi. Aksine kanun çıkmadıkça bunların tahsili esastır. Diyolar ki; milletvekilleri harice gidiyorlarmış. Elbet gidecekler, bunda memleket için fayda vardır. Yukarı çıksalar, Halk Partisinden 15 - 20 milletvekilinin Avrupa'ya gitme vizelerinin tasdik edilmiş olduğunu görecektir. (Soldan alkışlar) Fakat bu hususu böyle iddia etmek bir Halk Partili arkadaşımıza düşmez. Netice olarak diyorum ki; Riyaset Divanı, Büyük Millet Meclisinin emrinde ve İdare Amirleri de Riyaset Divanının ilham ettiği vazife anlayışı içinde, sağ - sol, muhalif - muvafık, ne olursa olsun, bütün arkadaşlarımıza hizmet etmek amacıyla vazife görüyoruz ve vazife görmekte devam edeceğiz.

REİS — Sual sahibi...

ŞAHAP KİTAPÇI (Tokad) — Muhterem arkadaşlar; ben bir sözlü soru verdim. Sözlü soru, İctüzüğümüze göre ilgili makamla bir mebus arasında cereyan eder. Benim sözlerim, sözlü soru, grupumu ilzam etmez. Bana cevap veren arkadaşın sözlerinin de ilzam edici olmaması lâzımdır. Ben ne Halk Partisi, ne Demokrat Parti tefriki yapmadan, bu Devreye iltihak etmiş olan arkadaşlardan bir kısmının hissiyatına tercüman olarak bu sözlü soruyu verdim.

Sualimin gayet sarîh olmasına ve sarîh cevap beklemiş olmama rağmen, arkadaşım maalesef bana kürsüye birinci çıkışlarında sathî cevap verdi. İkinci gelişlerinde izah ettiler.

Arkadaşlar, ben sorumda; niçin aldınız, ne suretle aldınız, hangi formaliteye uydunuz demiyorum. 1958 yılına girmeden evvel alınmış olduğunu öğrendiğim bu parayı, 1958 hizmeti ödenmediği için ne suretle tahsili yolundasınız dedim. Cevap veren arkadaş buna cevap vermedi. (Soldan, «Verdi, verdi» sesleri, gürültüler)

Avrupa seyahatlerine gelince; icabeder mebus Avrupa seyahatlerine gider. Ben niçin Avrupa seyahatlerine gidiyorsunuz demedim. (Soldan, «dedin» sesleri, gürültüler) Fakat anlamıyorsanız ben ne yapayım? Birçok arkadaşım «Bu para 1958 den evvel verilmiş ve harcandı» dediler. Şu veya bu yolda harcandı olabilir. Bu para aidolduğu zamana ait hizmeti ödenmemiş bir paradır. Ben bir Devre farkı da gözetmedim. Eski devrelerde böyle olmuş olabilir. Ancak tatbikat göstermektedir ki, tahsili uza-

makta, belki on sene ve daha fazla bir zaman sürüncemede kalmaktadır. Ben bunu soruyorum. Cevapta ise bana bunu sarîh olarak ifade etmiyorlar. Burada bir vazife yapıyorum, asla parti tutmadan ifade ediyorum. Grupta bu yolda imza vermiş arkadaşlar olabilir. Ben 1957 de 1958 tahsisatının alınmış olmasının telâkkilerimize uymadığını ifade ederken, (arkadaşımızın beyanatının bu yoldaki kanaatlerimizi kuvvetlendirmesi dolayısıyla) bu paranın geri alınmasını ileri sürüyorum. Bu para milletin kesesinden alınmıştır, kısa zamanda iadesi lâzımdır.

REİS — Bir noktanın tanzihî lâzımdır. Sual sahibi arkadaşımız beyanlarında böyle bir tasarrufla Riyasete verilmiş olduğundan bahsetti. Riyasete verilmiş böyle bir tasarı yoktur.

Sual cevaplandırılmıştır.

5. — *Malatya Mebusu Nüvit Yetkin'in, dinleyiciler hakkında çıkarılan güçlüklerin sebebine dair Türkiye Büyük Millet Meclisi Reisinden olan sualine Riyaset adına İdare Amiri Nüzhet Akın'ın şifahi cevabı (6/84)*

REİS — Sual sahibi burada.

Nüzhet Bey siz mi cevap vereceksiniz?

İDARE AMİRİ NÜZHET AKIN (Sakarya) — Evet.

REİS — Soruyu okutuyorum.

14. II. 1958

Büyük Millet Meclisi Yüksek Riyasetine

Aşağıdaki sorunun Riyaset adına sözlü olarak cevaplandırılmasına delâlet buyurulmasını saygı ile rica ederim.

Malatya Milletvekili
Nüvit Yetkin

Vatandaşların Büyük Millet Meclisi aleni müzakerelerini takibetmelerine Riyaset Divanına son günlerde çıkarılan güçlüklerin sebebi nedir?

REİS — Riyaset adına Nüzhet Akın, buyurunuz.

B. M. M. RİYASETİ ADINA İDARE AMİRİ NÜZHET AKIN (Sakarya) — Muhterem arkadaşlar, bu mevzu Büyük Millet Meclisinin bütçesi müzakere edildiği sırada bahis konusu olmuş ve o bütçenin görüşülmesi sırasında söz aldığım zaman zannederim Heyetinizi tatmin edici cevap arz etmiştim. Arkadaşların şimdi

diyorlar ki; «Dinleyicilere güçlük çıkarılmasının sebebi nedir?» Arkadaşlar, biz güçlük çıkarmıyoruz, böyle bir şey asla mevzu bahis değildir. Mebus arkadaşlarımız hakikaten biraz güçlüğü mâruz kalıyorlar. Bunun sebebi de istedikleri kadar davetiye kartı verememek. Ancak, bütçe müzakereleri sırasında da arz ettiğim gibi, yer darlığı dolayısıyla tedbir almak zorunda kaldık. 600 kûsur Mebus arkadaş var. Her arkadaş bir davetiye kartı verse 600 kişinin Büyük Millet Meclisi bahçesinde içeri girebilmek için sıralanması ve saatlerce beklemesi icabeder. Biz dinleyicileri böyle bir müşkilâta mâruz bırakmamak için günde bütün arkadaşlarımızdan gelen talepleri yerin kifayetine göre karşılamakta ve dinleyiciler de, zannederim en ufak bir müşkilâta mâruz kalmadan müzakereleri takibetmektedirler.

Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Sual sahibi, buyurun.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muhterem arkadaşlar, Meclisin aleni müzakerelerini takibetmek isteyen vatandaşlara çıkarılan güçlük diye vasıflandırdığım sorunun cevabına başlarken soru tarihi ile cevap tarihi arasındaki uzun müddete işaret etmek istiyorum.

Bağdad Paktının Türkiye'de Başvekiler seviyesinde Konsey toplantısı yapıldığı günlerde sual tahririmi vermiştim. O günden bugüne cevaplandırılmadan uzun aylar geçmiştir. Bu gecikmede suale muhatobolan makamı mâzur görmek mümkündür. Yeni İktüzük hükümlerine göre sıra ancak gelebilmiştir, araya bütçe müzakereleri girmiştir. Ama bu arada sualler için İktüzüğün kifayetsizliği haftada bir güne ve bir saate hasredilmesinin mahzurları meydana çıkmaktadır. Sorular aktüel kıymetini kaybetmektedir. Bir hatalı gidışı ortaya koyup ikaz ile, hatanın ıslah edilmesi imkânlarını da daraltmaktadır. Seçimlerden sonra kanaatimece fevri olarak çıkartılan İktüzüğün mahzurları böylece kendini göstermektedir. Buna temasla iktifa ediyorum.

B. M. Meclisi aleni müzakerelerinin vatandaşlar tarafından serbestçe dinlenmesi Anayasa hükmüdür. Anayasanın 20 nci maddesi (Meclis müzakeratı alenidir ve harfiyen neşrolunur.) demektedir. Filhakika İktüzük müzakerelerinde muhalefet gruplarının belirttiği gibi bu madde-

nin harfiyen neşrolunur, hükmünün bir hayli zedelenmesinden sonra aleni müzakerelerin vatandaşlar tarafından dinlenmesi ve takibedilmesi imkânlarının da Riyasetin bu tasarrufu ile kayıtlandırıldığı kanaatindeyim. Aslında Meclis müzakerelerinin, aynen mahkemelerin aleni celselerinin takibedilmesi gibi, sadece tahsis edilen yerin imkânı nispetinde, vatandaşlara açık bulundurulması lâzımdır. Umumiyetle Meclis binaları loca ve balkonlarının kifayetsizliği sebebiyle milletvekillerinin şahsan davet ettikleri vatandaşların tercihan içeriye alınması ve bunun için davetiye veya duhuliyeye verilmesi sadece bu zaruretten doğmuştur.

Şimdi milletvekillerinin bu duhuliyelerine bir de ayrıca vize makamı gösterilmesi, İdareci Üye arkadaşlarımızın imza koyması ikinci bir takyittir. Vatandaşların Büyük Millet Meclisi müzakerelerini takibetmelerine ciddi bir engeldir. Bunun iki mânası vardır, birisi, Riyaset ve Riyasetin vazifelendirdiği idareci üyeler içeriye girecek olan vatandaşları bir kontrolden geçiriyorlar ve bu takdirde kendilerinin tensibettiği kimseleri içeriye alıyorlar demektir. Bu da müzakerelerin aleniliği prensibini külliyen ihlâl eder.

Yüksek malûmlarınızdır ki, mahkemelerde gizli celselerde zabıt kâtibi, mübaşir ve gardiyan bulunur. Eğer suçlu mevkuf ise görevli jandarma da bulunur. Ama bunların mevcudiyeti gizliliği ihlâl etmez. Mahkeme yine gizlidir, çünkü onlar vazifelidir.

Bu takdirde Riyaset Makamının veya Riyaset Makamınca kendilerine yetki verilen İdareci Üyelerin tâyin ve tensibettikleri insanlardan mürekkep samiin locası, kendileri tarafından kontrol edilmiş insanlardan mürekkebolduğu için, aleniyet prensibi ihlâl edilmiş olur. Kaldı ki, Nüzhet Bey arkadaşımızın söylediği gibi, hakikaten hiçbir Milletvekilinin getirdiği davetiyeyi İdareci Üye arkadaşlarımız geri çevirmemişlerdir. Ama bu imza, kendilerinin de burada itiraf ettikleri gibi, Milletvekillerine çıkarılmış bir müşkülât mahiyetini arz eder. Milletvekillerine karşı ve vatandaşın Meclis müzakerelerini dinlemeye devam etmeleri hakkına karşı bir tecavüz ve saygısızlık gibi gelir bendenize.

Sonra muhterem arkadaşlar; bahusus İktüzüğümüzde de İdareci Üyelere böyle bir yetki

tanınmış değildir. Meclis müzakerelerini takibedecek vatandaşları kontrol etmek, onlara verilecek davetiyeleri vize etmek gibi salâhiyetleri mevcut değildir. Binaenaleyh hiçbir bakımdan Anayasa ve Meclis aleniyeti prensiplerine uygun düşmeyen ve bir faydası da olmayan bir sakat yolun terk edilmesi, ki temenni ve rica ediyorum.

REİS — Nüzhet Akın.

B. M. M. RİYASETİ ADINA İDARE ÂMİRİ NÜZHET AKIN (Sakarya) — Muhterem arkadaşlarım; Nüvit Yetkin Bey arkadaşımızın iddialarına sırasıyla cevap vereceğim.

«Vatandaşların aleni Meclisin müzakeratını kolaylıkla takibetmelerine imkân verilmiyor» dediler. Şimdi arkadaşlar, kerem edin de samiin locasına bir atfı nazar buyurun. (Sağdan «o bugüne mahsus» sesleri) Hayır arkadaşlar, sözlü soruların görüşüldüğü celseler her zaman böyledir. Sözlü soruları takibetmek daha cazip geldiği için vatandaşlarımız Büyük Millet Meclisi müzakeratını daha çok o günler takibetmek istiyorlar. Bunun dışında vatandaşlarımız aleni Meclis müzakeratını kolaylıkla takibetmektedirler. Arkadaşımızın iddiası tamamen yanlıştır. Bu iddia bugünkü realite ile dahi kabili telif değildir.

Şimdi İdare Âmirlerinin imza etme keyfiyetine gelelim : Arkadaşlar; niçin imza ediyoruz? Samiin locası 100 kişiliktir. 300 kişi gelse almaz. 300 vatandaşın da beklemesi doğru değildir. Biz müzakere günleri 100 davetiyeyi imzalıyoruz ve Meclis müzakeratını dinlemeye gelen vatandaşın bekleyip bekleyip Meclis müzakeratını dinlemeden geri dönmesine meydan vermiyoruz.

Sonra arkadaşlar, «kontrolla içeri alıyorlar» diyorlar. Bunu, gayet tabii görmek lâzımdır. Böyle olmamış olsaydı bu kartla Meclise girme usulü ihdas edilmez, doğrudan doğruya vatandaşlar Büyük Millet Meclisi müzakeratını her hangi bir kayda lüzum olmadan takibetmek imkânını bulurlardı. Bundan maksat, belki muhterem vatandaşlarımız arasında istisnai olarak, o günün şartlarına göre B. M. Meclisinde müzakeratı takibetmemesi icabeden bir kimse tasavvur edilebilir. Mebus arkadaşlar bir vatandaşa, bu vatandaş Büyük Millet Meclisi müzakeratını takibeder diye kart

verir. Biz kartlara ayrıca imza etmekle muhterem arkadaşlarımızın tasarruflarının tamamen yerine getirilmesini temin etmiş oluyoruz. Mâruzatım bundan ibarettir.

REİS — Nüvit Yetkin buyurun.

NÜVİT YETKİN (Malatya) — Muhterem arkadaşlarım; tekrar huzurunuzu işgal ettiğimden dolayı özür dilerim. Sayın Nüzhet Bey arkadaşımız cevabında samiin loca ve balkonunun kifayetsizliğini sebebolarak gösteriyor ve bugünkü halini işhadediyor. Bilmiyorum, kendileri muttali değiller mi? Bugün Meclis müzakerelerini dinlemeye lise öğrencileri' de davet edilmişlerdir.

İDARE ÂMİRİ NÜZHET AKIN (Sakarya) — Lise talebeleri ayakta dinliyorlar.

NÜVİT YETKİN (Devamla) — Şimdi muhterem arkadaşlar, B. M. M. nin dinleyici balkonunun kifayetsizliği hepimizce malûm ve müsellemdir. Bu dün de böyle idi, bugün de böyledir. Yalnız Bağdad Paktı'nın Ankara'da toplanması sırasında hepimizin bildiğimiz gibi iki yerde vukua gelen bir bomba hâdisesinden sonra da bu böyle idi. Fakat bu hususta takviye edici bir tedbir düşünülmemiştir. Tatbikat şöyle oluyor : Milletvekillerinden dâvetiye almış olan vatandaşlar gelip sıraya giriyorlar, T. B. M. M. nin imzabatı ile vazifeli zabıta memurları kapının önünde sıra takibederek, sayarak dinleme yerlerinin istisabı kadar dinleyici alıyorlar diğerlerini menediyorlardı. Bu her zaman böyledir, bugün de böyle olmaktadır. Nüzhet Bey arkadaşımıza temin edeyim ki, idareci üyelerin imzası alınmak suretiyle verilen davetiyelerin adedi çok zaman Meclisin istiap kabiliyetini aşmaktadır. Yine de kapıda inzibat memurları, polisler vatandaşları bu sıraya göre sayıp fazlasını dışarda bırakmaktadır. Bu tabii ve normal bir yoldur. Nasıl ki, Meclisin inzibatı ile vazifeli olanlar Meclise giren vatandaşın hüviyetinin tetkik etmek ve Meclise girmelerini takyidetmekle mükelleftirler. Bunların vazifesi bu, ama milletvekilinin davetiyeyi idare âmirine ayrıca vize ettirmesi için hiçbir sebep yoktur. (Soldan, ne mahzuru var sesleri)

REİS — Rica ederim, hatibin sözünü kesmeyiniz.

NÜVİT YETKİN (Devamla) — Haklarımız üzerinde böyle basit ve mâsumane görülen takyitlere müsamaha ederseniz birgün kendinizi tamamen vesayet altına girmiş olarak görürsünüz.

REİS — Sual cevaplandırılmıştır.

6. — *Ankara Mebusu Hasan Tez'in, küçül: sanatlar kanunu lâyihasının hazırlanıp hazırlanmadığına dair Ticaret Vekilinden şifahi suali (6/97)*

REİS — Sual sahibi ? Burada Ticaret Vekili.. Yok. Gelecek haftaya talik edilmiştir.

7. — *Ankara Mebusu Hasan Tez'in, esnaf kredisinin artırılması hususunda ne düşünüldüğüne dair Ticaret Vekilinden şifahi suali (6/98)*

REİS — Ticaret Vekili bulunmadığı için bu söru da gelecek haftaya talik edilmiştir.

HASAN TEZ (Ankara) — Niye gelmiyor, Ticaret Vekili..?

REİS — Hasan Bey, nizamname hükümleri sarıhtir. Sükûneti bozmamanızı ihtar ederim. (Sağdan gülüşmeler).

8. — *Ankara Mebusu İsmail İnan'ın, Devlet Demiryolları (b ve c) grupuna bağlı işçilerin de (d) grupuna mensup işçilerin faydalandıkları haklara sahibolmaları hususunun düşünüldüğüne dair sualine Münakalât Vekili Fevzi Uçaner'in şifahi cevabı (6/101)*

REİS — Sual sahibi burada mı? Burada. Münakalât Vekili.. Burada. Suali okutuyoruz, efendim.

28 . III . 1958

Büyük Millet Meclisi Sayın Riyasetine

Aşağıdaki sualimin sözlü olarak Münakalât Vekili tarafından cevaplandırılması hususunda delâletlerinizi istirham ederim.

Saygılarımla.

Ankara Milletvekili
İsmail İnan

Devlet Demiryolları işçilerinin büyük bir kısmını teşkil eden (b ve c) grupuna bağlı işçilerin de (d) grubuna mensup işçilerin faydalandıkları haklara sahibolmaları yolunda her hangi bir hazırlık var mıdır? Yoksa aynı iş yerinde aynı şartlarla çalışan işçilere tatbik olu-

nan bu farklı muamelenin devamında ne gibi bir fayda mülâhaza olunmaktadır?

REİS — Münakalât Vekili, buyurunuz.

MÜNAKALÂT VEKİLİ FEVZİ UÇANER (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım; Sayın Ankara Mebusu İsmail İnan'ın suali iki kısmı ihtiva ediyor; birinci kısım olarak diyorlar ki; Devlet Demiryolları işçilerinin büyük bir kısmını teşkil eden (C ve B) grubu işçilerinin (D) grupuna mensup işçilerin faydalandıkları haklara sahibolmaları yolunda her hangi bir hazırlık var mıdır?

Evet böyle bir hazırlık vardır. Ancak demiryolunun malî ve idari imkânları nispetinde bu hakların bâzılarından meselâ işçilerinin (D) grubu işçileri gibi demiryollarınca temini ve yalnız çalıştıkları müddet içinde olmak üzere bâzı hakların bu gruba da teşmili idarece ele alınmıştır. Ve İdare Meclisine sevk edilmiş bulunmaktadır.

Sualin ikinci kısmı ise; deniliyor ki; böyle bir hazırlık yoksa aynı iş yerinde aynı şartlarla çalışan işçilere tatbik olunan bu farklı muamelenin devamında ne gibi bir fayda mülâhaza edilmektedir? Esasen bir hazırlık olduğunu arz etmiştim. Sayın İsmail İnan'ın dediği gibi hakikaten bu iki grup işçiler aynı yerde çalışıyorlar. Fakat şartlar aynı değildir. (C ve B) grubu işçileri muvakkat mahiyette işçilerdir. Ve işçi Sigortaları mevzuatına tâbidirler. Aynen diğer müesseselerde çalışan işçilere tatbik edilen nizamlar tatbik olunur. (D) grubu işçileri ise müessesenin bir kadroya tâbi olan daimî işçileridir. Müessesenin talimatnameleri ile memurlarına tanıdığı ücretli izin, ikramiye, çocuk zammı, işe ve permi, ilâğ, tedavi gibi hak ve sosyal yardımlardan istifade etmektedirler.

REİS — Sual sahibi, buyurunuz.

İSMAİL İNAN (Ankara) — Muhterem arkadaşlar; demiryolu camiasında çalışan işçi arkadaşlardan (D) gurupu, ile (B) ve (C) guruplarına mensup işçi arkadaşlar arasındaki hak farkları Sayın Vekilin bahsettikleri gibi iki kalemde ibaret değildir. Müsaadenizle arz edeyim, siz de müşahade buyurun. (D) gurupuna mensup işçiler, idarenin idare ikramiyesinden, yıllık izninden, ailesi ile birlikte hastanelerinden ve bütün tedavi imkânlarından, primden, yemek ve seyahat parasolarından faydalanırken; hemen hemen aynı sa-

yıda işçilerin, aynı şartlar altında, aynı iş yerinde çalışmalarına rağmen bütün bu haklardan mahrum bulunursa o idarenin hangi anlayış içinde bulunduğu vazih olarak meydana çıkar.

Muhterem arkadaşlar; tasavvur buyurulur mu; çalışma, emek, meşakkat beraber de nimetlerden faydalanmak yalnız birisine, bir zümreye hasrediliyor, diğerleri bundan mahrum bırakılıyor. Bu hangi adalet anlayışı içinde yapıyor, bunu tefsir ve izah etmek hakikaten mümkün değildir.

Sayın Vekil arkadaşımız Ankara'da yapılan bir sendika kongresinde bulundular. Yukarıda saydığım haklardan istifade eden işçiler dahi biz yemek zamanında sıcak yemek yerken, bizimle beraber çalışan diğer arkadaşlarımızı bir köşeye çekilerek soğan, ekme, zeytin yediklerini görünce o yemek bize zehir oluyor, dediklerini dinlediler.

Muhterem arkadaşlar, müsaadenizle arz ediyim ki, Sayın Vekil Beyin o derece sokukkanlılıkla, o derece mühimsemiyen bir eda ile ifade ettikleri bu hususlar içindeki mâna bir haksızlıktan da çok ileri bir mahkûmiyettir. Bu şartlara ancak bâzı Devlet işletmelerinde ve asri ceza evlerinde çalıştırılan birtakım mahkûmlar tâbi bulunmaktadır. Nasıl olur? (Soldan, mahkûmiyet ne demek sesleri) Müsaade buyurun, elimde muhtelif şekilde muvazaalı mukaveleler vardır. Bu mukavelelerle, aynı şahsı her sene, işten çıktı ve yeniden işe girdi muamelesi yapılmakta ve kıdem hakları ile diğer kanuni haklardan mahrum bırakılmaktadır. Ve maalesef bütün bu yolsuzlukları yapan bir Devlet müessesesi karşımızdadır. Eğer Devlet müesseseleri kanunlara riayet göstermezse, onları vatandaşların hakkına harfiyen riayete mecbur olmalarını temin edemezsek bizatihi şahsi menfaatine bağlı ve onu düşünmek zorunda olan hususi sektörde nasıl bir sosyal nizam temin etmek mümkün olacaktır? Bunun hesabını kim verecektir?

Muhterem arkadaşlar, burada zikredilen hususu, biraz evvel arz ettiğim gibi, haksızlıktan çok daha ileri, hakikaten emekleriyle, faziletleriyle, her türlü imkânlarıyla bu memleketin sanayiine, kalkınmasına, istihsaline alınları döken arkadaşlara reva görülen bir mahkûmiyettir. Bu nahos hareketin hiçbirinin vicdanında hüsnükabul görmeyeceğinden emin bulunuyorum.

Şimdilik bu kadarla iktifa ediyorum.

REİS — Münakalât Vekili.

MÜNAKALÂT VEKİLİ FEVZİ UÇANER

(İzmir) — Muhterem arkadaşlar, İsmail İnan arkadaşımız, evvelâ bizim işçi arkadaşları tavsif ederken bir mahkûmlar grubu olarak mukayese yaptı. Bu, hiçbir yerde ve hiçbir zaman vâki değildir. Hepiniz takdir buyurursunuz ki, Devlet Demiryolları mütemadiyen memurlarını, işçilerini ve çalışanların heyeti umumiyesini aşağı - yukarı Devlet sektöründe çalışanlara nispetle daha çok tatmin etmektedir ve refaha kavuşturmuştur. Müsaade ederseniz size biraz tafsilen arz edeyim.

Muhterem arkadaşlarımız; halen Devlet Demiryollarında iki ana grup işçi çalışmaktadır. Bunlardan birinci grup (D) grupudur.

Bu grup; idarenin devamlı işlerinde çalışan ve müessesenin esas işçi kadrosunu teşkil eden daimi işçisidir. Meveudu 19 337 dir.

İdare (D) grubu işçilerini kendi çırak okullarından, kurslarından, mekteplerinden veya sanat okulu mezunlarından yetişmiş sanatkâr ve teknik işçi ile bu mekteplerden mezun olmamış olan liyakatli, pratik eski demiryolu işçilerini bu gruba ithal etmiş bulunmaktadır.

Bu grup işçiler idarenin talimatnameleriyle memurlarına tanıdığı ücretli izin, ikramiye, çocuk zammı, iâşe, permi ve saire gibi bâzı hak ve sosyal yardımlardan da istifade etmektedirler.

İkinci grup ise (A, B, C,) grupudur. Bunlar idarenin normal iş hacminin zaman zaman artışı karşılama üzere alınan muvakkat işçilerdir. Meselâ; (A) grubu; lâzım olduğu zaman bir ayı geçmemek üzere birkaç gün için alınan işçilerdir. 535 kişidir.

(B) grubu muayyen işler için üç, beş ay ve en çok bir sene süre ile alınır. İş icabı lüzum görülürse bir sene sonra alâkaları kesilir ve yeniden işe alınır. Meveudu 18 734 dür.

(C) grubu bir seneden fazla devam eden bir iş veya devamlı işlerinin artan kısmının görülmesi için mukavele ile alınan işçilerdir. 275 kişidir.

İkinci grup olarak tavsif ettiğim bu (A, B, C) grubu işçileri ki, idarenin normal iş hacminin zaman zaman artışı karşılama üzere muvakkaten alınan işçiler olup alınırken kendilerine ne kadar yevmiye ve ne gibi haklar veri-

leceği ve ne kadar çalışacağı ve icabında işleri-
ne son verilebileceği anlatılmak ve muvafakat-
leri alınmak suretiyle şifahi ve yazılı akitlerle
alınırlar.

Şu halde her iki tarafın mutabakatıyla mey-
dana gelen akit neticesi çalıştırma durumunda
kanuna ve mevzuata aykırı bir nokta yoktur.

Bu ikinci grup işçiler tamamen İşçi Sigor-
taları mevzuatına tâbidirler ve haklarında bu
hükümler tatbik edilir. Sosyal durumları bu si-
gorta tarafından tanzim edilir. Bunların mev-
cudu zaman zaman azalıp çoğalmakla beraber
bugünkü miktarı 19 553 tür.

REİS — Bir dakikanız kalmıştır, efendim.

MÜNAKALÂT VEKİLİ FEVZİ UÇANER
(Devamla) — Peki, efendim. Evvelce arz et-
tiğim veçhile bunların (D) grubu gibi yalnız
işçi haklarının tanınması bile müesseseye
2 000 000,— liraya mal oluyor. İki ikramiye
ve çocuk zammı da verilirse bu miktar
16 000 000,— liraya çıkıyor.

Böyle olmasına rağmen yine bâzı hakların
bu gruba da tanınması imkânları müessesenin
idare meclisine sevk edilmiştir.

Etüd edilmekte ve aranmaktadır.

İşçinin sırtından veya haklarından bir şey
kesmiyoruz ki, kıdem haklarını gasbediyor de-
nilsin. Böyle bir şey yok, haklarını alıyorlar.

REİS — Sual sahibi.

SUAT BAŞOL (Zonguldak) — Reis Bey,
hocaya ikinci ihtarı ver, konuşuyor.

REİS — Hocaya ikinci ihtarı vermeden ev-
vel size birinci ihtarı vermek lâzım Suat Bey.

İSMAİL İNAN (Ankara) — Muhterem ar-
kadaşlar; şurada münakaşası yapılan mesele,
müşahede olunduğu veçhile ve mahiyeti itiba-
riyle büyük mikyasta vatandaş kütesinin ailevi
yaşamaları ile ve hayatiyeti ile kucak kucağa alâ-
kalı bir husustur.

Şimdi böyle bir durumu zikrederken mües-
sesenin malî imkânları mevzuubahsedilir, haklı
olarak. Fakat müessesenin malî imkânlarını he-
sabederken de o açıkları her halde müessesede
çalışan işçinin sırtından amorti etmek doğru de-
ğildir. (Soldan, «öyle şey yok» sesleri) Müsaade
buyurun, müessesede eğer bir tasarruf lâzımsa,
Sayın Vekil Bey, müesseseden maaş alıp da ay-
da bir defa dahi tezgâh başına gitmeyen yüzler-
ce kişiyi takibederlerse tasarruf şeklinin esasını
gayet iyi bulurlar. (Soldan, «öyle şey yok, bil-
diğiniz varsa, isimlerini söyleyin» sesleri) İste-
diğiniz zaman gidip tesbit edebiliriz. Yalnız şim-
di muhatabum siz değilsiniz.

Vekil Bey, bu haklardan faydalanmayan iş-
çilerin muvakkat sürelerle çalıştırıldıklarını id-
dia ediyorlar. Ben kendilerine söyleyeyim ki,
muvakkat olarak çalıştırılan işçiler, şu muva-
zaalî mukavelelerle, işçinin arzusu hilâfına ge-
çim endişesinin tesiri altında bırakılmak sure-
tiyle, her sene yenilendirilen mukavelelerle ça-
lıştırılmaktadırlar. İş Kanununda sarîh hüküm
vardır. Bir ay sonra tecrübe müddeti biter ve
devamlı işçi olur. Bir ve üç sene sonra kıdem ve
ihbar haklarına malik olacakları için bu tertip-
lere başvurulmakta ve işçinin hakları gasbedil-
miş bulunmaktadır. Bunu neden itiraf etmezler?

Muhterem arkadaşlar ben sözlerimi kısa ke-
seceğim. Çalışan bu arkadaşlar geçici işçi de-
ğildir. Aynı şekilde mukavelelerle beş sene, altı se-
ne, yedi sene gibi uzun seneler çalışmakta olup
hâlâ bütün bu haklardan mahrum tutulan yüz-
lerce işçiyi tesbit edebilirim. Tesbit edemezsem
huzurunuzda söz veriyorum, milletvekilliğinden
feragat ediyorum. Sayın Vekil Bey kendisi de
aynı kavle sadık kalır mı?

REİS — Sual cevaplandırılmıştır, efendim.

Tercihan müzakeresi kararlaştırılan madde-
lerden müzakereye devam ediyoruz efendim.

5. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — *Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin,
Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanunu-
nun geçici 23 ncü maddesi şumulüne girip gir-
mediğinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkere-
si ve Muvakkat Encümen mazbatası (3/96) (1)*

(1) 99 S. sayılı matbuua zaptın sonundadır.

REİS — Mazbatayı okuyoruz, efendim.

(Mazbata okundu)

REİS — Mazbata hakkında söz isteyen var
mı? Buyurun, Osman Bey.

MUVAKKAT ENCÜMEN BU M. M. OSMAN
TALU (Afyon Karahisar) — Esasa mûtaallik
bir tenkid ve bir fikir dermeyan edildiği tak-

dirde cevap ve konuşma hakkımız baki kalmak şartıyla bir ilâve için söz almış bulunuyorum. Tefsir fıkrasının 3 ncu satırında «Divanın tetkikinden» kelimesindeki «Divan» yerine «Divanı Muhasebatın» kelimesinin, 9 ncu satırındaki «Divan» kelimesi yerine «Divanı Muhasebatın» kelimesinin, yine son satırdaki «Divan» kelimesi yerine «Divanı Muhasebatın» kelimesinin ikamesini rica edeceğim.

REİS — Başkaca söz isteyen var mı?.. Başkaca söz isteyen olmadığına göre, müzakere nı sabı mevcut, şu anda başka söz isteyen olmadığına göre karara geçiyoruz, fakat karar nı sabı mevcudolmadığından, 19 Mayıs 1958 Pazartesi resmî tatil olduğundan, 21 Mayıs 1958 Çarşamba günü saat 15 te toplanmak üzere inikada nihayet veriyorum.

Kapanma saati : 16,20

B — TAHRİRİ SUAL VE CEVABI

1. — *Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu'nun, traktörlerin tamiri ve traktör sahiplerine lâstik tevziinin düşünülüp düşünülmediğine dair sualine Ziraat Vekili Nedim Ökmen'in tahriri cevabı (7/116)*

7. IV. 1958

T. B. M. M. Yüksek Reisliğine

Aşağıdaki sorunun Ziraat Vekili tarafından yazılı olarak cevaplandırılmasına delâletlerinizi saygılarımla rica ederim.

Ankara Milletvekili
Mehmet Ali Ceritoğlu

Ekin tarlalarında ve Zirai Donatım atelyelerinde lâstiksizlik ve tamir için bekliyen traktörlerin çiçek nadas mevsimi geçmeden bir an evvel tamiri ile traktör sahiplerine acele lâstik tevzii düşünülmekte midir?

T. C.

Ziraat Vekâleti
Hususi 552

14. V. 1958

T. B. M. Meclisi Reisliğine

9. IV. 1958 gün ve 2028/1074 sayılı yazuları karşılığdır :

Traktörlerin tamir ve traktör sahiplerine lâstik tevzii hakkında Ankara Mebusu Mehmet Ali Ceritoğlu tarafından sorulan sualin cevabı leffen takdim kılınmıştır.

Gereğine müsaadeleri saygı ile arz olunur.

Ziraat Vekili
Nedim Ökmen

Türkiye Zirai Donatım Kurumunca memleketin muhtelif bölgelerinde tesis edilmiş olan 15 sabit ve 18 seyyar olmak üzere ceman 33 adet tamirhane 8 seneden beri devamlı olarak faaliyette bulunmakta ve çiftçi elindeki traktör, biçer - döver ve diğer ziraat alet ve makinalarının her an faal halde bulunması için âzami gayreti sarf etmektedir.

1954 ilâ 1957 yılları zarfında bu tamirhanelerde 9 209 traktör, 2 048 biçer - döver, 53 194 müteferrik tamir işi yapılmıştır. Donatım Kurumu tarafından çiftçiye intikal ettirilmiş bulunan traktör ve sair ziraat aletlerinin tamir ve bakımları için tesis edilen tamirhaneler bu hizmetleri görececek kapasitede olmalarına rağmen bazı ahvalde çiftçilerimiz makinalarını ölü mevsimlerde tamirhanelere getirmeyip iş sezonu yaklaşınca ve toplu olarak getirmeleri tamirhanelerde izdihama sebeb olmaktaysa da alınan tedbir ve yapılan fazla mesailerle mevzu bahis makinaların gerekli tamirleri yapılarak iş mevsimine yetiştirilmektedir.

Bu meyanda 1957 yılı zarfında Zirai Donatım Kurumu tarafından 20 816 368 liralık yedek parça çiftçiye intikal ettirilmiştir. Diğer firmalara ise aynı sene zarfında yedek parça ithali için İCA yardımından 1 505 626 dolar tahsis yapılmıştır.

Yine 1957 yılı zarfında 26 821 adet dış, 27 497 adet iç traktör lâstiği çiftçi emrine tahsis edilmiş ve bunlardan 1 843 adet dış, 1 961 adet iç lâstik de Ankara vilâyeti çiftçilerine tevzi edilmiştir.

Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 23 ncü maddesi şümulüne girip girmediğinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Muvakkat Encümen mazbatası (3/96)

T. C.

Başvekâlet

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 72/311,270

15 . IX . 1954

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

PTT İdaresinin 6145 sayılı Kanunla, 3460 sayılı Kanun hükümleri dairesinde idare ve murakabe olunmak üzere İktisadi Devlet Teşekkülleri meyannına ithal kılınmış olması dolayısıyla, mezkûr kanunun yürürlüğe girmesinden sonra bu idareden bağlanacak emekli maaşlarıyla bu idare bütçesinden emeklilik mukabili yapılacak ödemelere mütaallik tahsis ve tediye evrakının ve 5434 sayılı Kanunun geçici 19 neu maddesi gereğince T. C. Emekli Sandığına yapılacak borçlanmaya mütaallik tanzim olunan ve olunacak tahakkuk müzekkerelerinin, Divanı Muhasebatın tetkikinden geçirilmesine mahal olup olmadığı hususunun tefsirine dair Maliye Vekâletinden alınan 25.II.1954 tarihli ve 115601-1678/2808 sayılı yazı suretiyle ilişkileri bağlı olarak sunulmuştur.

Gereğinin ifasına müsaade buyurulmasını saygılarımla rica ederim.

Başvekil

A. Menderes

Maliye Vekâletinin 25 . II . 1954 tarihli ve Bütçe ve M. K. G. Md. Emeklilik 115601 - 1678/2808 sayılı yazısının sureti

Başvekâlet Yüksek Makamına

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı hakkındaki 5434 sayılı Kanunun geçici 23 ncü maddesi hükmiyle, kanunun geçici 14 ncü maddesiyle mahfuz tutulan hizmetlere karşılık geçici 19 neu madde hükümlerine göre Sandığa yapılacak ödemeler için kurumlarınca hazırlanacak cetvellerin Divanı Muhasebatın tetkikinden geçirilmesi kabul edilmiş bulunmaktadır.

Ahiren PTT İdaresinin 6145 sayılı Kanunla 3460 sayılı kanun hükümleri dairesinde idare ve murakabe edilmek üzere İktisadi Devlet Teşekkülleri arasına alınması üzerine kanunun yürürlüğünden sonra bu idare bütçesinden ödenmek üzere bağlanacak emekli maaşlarıyla yine bu idare bütçesinden emeklilik mukabili yapılacak ödemelerde mülhak bütçe gideri vasfı kalmamış olduğundan, bu gibi tahsis ve tediye evrakıyla 5434 sayılı Kanunun yukarıda mevzu bahis geçici 19 neu maddesi gereğince sözü edilen idarece tanzim olunacak tahakkuk müzekkerelerinin artık Divanı Muhasebatın tetkikine tâbi tutulmasına mahal olmadığı Divanı Muhasebat Umumi Heyetince takarrür ettirilmiş bulunmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Yönetim Kurulunca ittihaz edilen 8 . II . 1954 tarihli ve 828 sayılı Kararda ise; PTT İdaresinin 6145 sayılı Kanunla İktisadi Devlet Teşekkülleri arasına alınmasının 5434 sayılı Kanunun geçici 23 ncü maddesi hükmünün idare hakkında tatbik edilmemesine ve

binnetice bu idarece sözü edilen kanunun geçici 19 neu maddesi hükümlerine göre tanzim edilecek evrakın artık Divanı Muhasebatça tetkik edilmemesine bir sebep teşkil etmeyeceği, 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar 1683 sayılı Kanun hükümlerine göre tahsis edilen emekli, dul ve yetim aylıklarına ait evrakın Divanı Muhasebatın tetkikine arz edilmekte olduğu, bu murakabenin 5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra da devam ettirilmesi maksadiyle mevzuubahis geçici 23 ncü madde hükmünün tedvin edilmiş bulunduğu zikredilmekte ve bu sebeple bahsedilen madde hükmünün tefsiri istenilmektedir.

Bu mevzuda Divanı Muhasebat Umumi Heyetince ittihaz edilen 25 . I . 1954 tarihli ve 2178/3 sayılı Kararla Emekli Sandığı Yönetim Kurulunca ittihaz olunan 8 . II . 1954 tarihli ve 828 sayılı Kararın birer örneği eklince sunulmuştur.

Yukarda arz ve bu kararlarda izah olunduğu üzere 5434 sayılı Kanunun mevzuubahis geçici 23 ncü maddesi, kanunun geçici 19 neu maddesi hükümleri gereğince tanzim edilecek evrakın Divanı Muhasebatın tetkikinden geçirilmesi hususunda mutlak bir hükmü ihtiva etmesi itibariyle PTT İdaresince sözü edilen geçici 19 neu madde hükümlerine göre tanzim edilecek evrakın 6145 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra da Divanı Muhasebatın tetkikinden geçirilmesi icabedeceği düşünülebileceği gibi, 6145 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesiyle PTT İdaresi bir İktisadi Devlet Teşekkülü haline gelmesi ve giderlerinde mülhak bütçe vasfı kalmaması sebebiyle bu idarenin sözü edilen geçici 23 ncü madde hükmünün şümulü dışına çıktığı da mütalâa edilebileceğinden bu mevzuda Büyük Millet Meclisinden bir tefsir kararı istihsal buyurulmasına müsaadelelerini saygılarımla arz ederim.

Maliye Vekili
H. Polatkan

Karar tarihi : 25 . I . 1954

Karar No. : 2178/3

Gereği konuşuldu;

PTT İdaresinin; 6145 sayılı Kanunla 3460 sayılı Kanun hükümleri dairesinde idare ve murakabe olunmak üzere İktisadi Devlet teşekkülleri meyana ithal kılınmış olması dolayısıyla, mezkûr kanunun yürürlüğünden sonra bu idareden bağlanacak emekli maaşlarıyla bu idare bütçesinden emeklilik mukabili yapılacak ödemelere müteallik tahsis ve tediye evrakının ve 5434 sayılı Kanunun geçici 19 neu maddesi gereğince, kurumlarınca bu sandığa yapılacak borçlanmaya müteallik olarak keza bu idarece tanzimolunan ve olunacak tahakkuk müzekkerelerinin artık Divanca tetkikine mahal olmadığı hakkında umumî heyetimizce evvelce verilen 26 XI . 1953 tarih ve 2171 sayılı kararın ittihazi sırasında; Maliye Vekâletinin sözü edilen tezkeresinde ileri sürülen mülâhazalar, esasen derpiş kılınmış olmakla beraber bu kere ileri sürülen hususlar üzerine tekrar tevakkuf edilerek 3 ncü daire kararı da incelenmiş ve umumî heyetimizin bahis konusu 26 . XI . 1953 tarihli kararının değiştirilmesini müstejzim bulunmadığına dair 3 ncü dairemizce ittihaz olunup işbu tutanağa aynen alınmış bulunan kararda tafsilâtlı olarak belirtilen esbab ve mütalâalar; muvafık görülmüş olduğundan bu kararın bir suretinin leffiyle keyfiyetin bu suretle cevaben Maliye Vekâletine işaretine, yalnız âzadan Rağıp Ögel'in muhalif mütalâasıyle karar verildi.

Not :

Yukarıda yazılı umumî heyet kararında bahsi geçen 3 ncü dairemizin 25 . I . 1954 tarih ve 3 - 33/12 sayılı kararının bir örneği ilişiktir.

Suretinin aynıdır. 18 . II . 1954

Karar

Maliye Vekâletinin havale buyurulan ilişik tezkeresi ile Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünün yazısı ve bu sandık Yönetim Kurulunun kararı okunarak keyfiyet tetkik ve müzakere olundu.

5434 sayılı Kanunun geçici 14 ncü maddesinde bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar kaldırılan hükümlere göre iktisabedilmiş olan tekaütlük fiilî ve itibari hizmet müddetlerinin bu kanunun hükümlerine göre geçecek fiilî ve itibari hizmet müddetlerine ekleneceği hakkında umumi ve mutlak bir hüküm konularak gerek 1683 sayılı Kanuna ve gerek Demiryolları memurlarına ait 2904, İnhisar memurlarına ait 2921, Denizyolları memurlarına ait 3137, Belediye memurlarına ait 4085, İktisadi Devlet Teşekkülleri memurlarına ait 4222 sayılı kanunlara göre iktisabedilmiş emeklilik haklarının bundan sonra kazanılacak emeklilik haklarıyla birleştirileceği esası kabul ve tesbit edildikten sonra geçici 19 ncü maddesinde bunlardan 1683 sayılı Kanuna tâbi olanların 4805 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar olan fiilî ve itibari hizmet müddetlerine karşılık olmak üzere bu müddetlerin her yılı için 1 . I . 1946 tarihinde keseneğe esas aylıkların 3656, 3661, 3779 sayılı kanunlarda yazılı tutarlarının yıllık toplamının yüzde on beşinin tahakkuk ettirilerek memurların müstahdem buldukları kurumlarca geçici 20 nci maddede yazılı şekilde sandığa ödeneceği ve bu tahakkukun kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren en çok altı ay içinde tamamlanacağı ve geçici 23 ncü maddesinde de geçici 19 ncü maddeye göre hazırlanacak cetvellerin Kurumlarca Emekli Sandığına karşı yapılacak borçlanmanın tahakkuk belgesi olmak üzere Sayıştayın tetkikinden geçirileceği hükmü tedvin edilmiştir.

Geçici 14 ncü maddede bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar yukarıda arz olunan muhtelif ve mütaaddit kanunlarla iktisabedilen emeklilik haklarının bundan sonra iktisabedilecek haklarla birleştirilmesi kabul edildikten sonra bu mütaaddit kanunlardan yalnız 1683 sayılı Kanuna tâbi olanlar için yapılacak tahakkukların Divanın tetkikine tâbi tutulması ve diğer kanunlarla müktesep emeklilik hakları için böyle bir tetkikin tesis edilmemesi keyfiyeti, bu tetkikin, ilgililerin müktesep emeklilik haklarının sıhhatle tâyin ve tesbiti için olduğu kadar 1683 sayılı Kanuna tâbi olanlar için yapılacak tahakkuklar neticesinde Emekli Sandığına ödenecek paraların - bu kanuna tâbi olanların, umum, mülhak ve hususi bütçeli daireler memurları olması hasebiyle bu bütçelerden ödeneceği ve binaenaleyh bu bütçelerin giderlerinden olması esasına dayandığını göstermektedir. Bu bahiste Emekli Sandığına ileri sürüldüğü gibi geçici 23 ncü maddenin sebebi tedvinin sarahaten bu olduğu hakkında kanun metninde mucip sebep aramaya mahal yoktur. Çünkü kanun metinlerinde her hangi bir maddenin sebebi tedvininin tasrih edilmesi yolunda bir teamül mevcut değildir. Bunu kanunun ve ilgili mevzuatın umumi hükümlerinden istidlâl etmek icabetmekte ve esasen geçici 23 ncü maddede kullanılan «Tahakkuk belgesi olmak üzere» bu cetvellerin Divanı Muhasebatça tetkik olunacağı ibaresi de bu noktai nazarı açık bir delilini teşkil etmektedir. Filhakika kanun vâzunca bu maddenin kabulü sebebi, sadece ve munhasıran müktesep emeklilik haklarının sıhhatle tesbiti hususunun Divanı Muhasebatça kontrolünü teminden ibaret olsaydı bu kontrolün diğer kanunlarla iktisabedilen haklara da teşmili icabederdi. Bunlardan 1683 sayılı Kanuna tâbi olanlardan gayrisinin hakları hususi kanunlarla kurulmuş sandıklarda teessüs etmiş ve bu sandıkların giderleri Divanı Muhasebatın tetkikine tâbi bulunmamış olduğundan bunlar için bir kontrol tesis edilmemiş ve yalnız 1683 sayılı Kanuna göre iktisabedilen haklar umumî, mülhak, hususi bütçelere aid olup bu bütçelerin giderleri ise Divanın tetkik ve murakabesine tâbi bulunmuş olduğundan kanun vâzını bu ödemelerin tediyyeden evvel Divanın murakabesinden geçirilmesini emretmiştir. Bu mülâhazalar karşısında 1683 sayılı Kanuna göre iktisabedilen haklar mukabili Emekli Sandığına karşı yapılacak borçlanmalara ait tahakkuk müzakerelerinin Divanın tetkikinden geçirilmesini emreden geçici 23 ncü maddenin

sebebi tedvininin daha ziyade bu borçlanmaların Divanın tetkik ve murakabesine tâbi bütçelerin giderleri olması esasına dayandığı açıkça anlaşılmaktadır.

Kaldı ki, 1683 sayılı Kanuna tâbi olanlar için tesis ve kabul edilmiş olan bu tetkik işi, ilgililerin evvel ve âhir iktisabettikleri emeklilik haklarının karşılanması yani bunlara veya yetimlerine tekaüt, dul ve yetim maaşı tahsisi veya toptan ödeme yapılması sırasında Emekli Sandığının yeni baştan bir tetkikte bulunmasına mâni olmayıp aksine olarak Emekli Sandığının bu tetkikatı yapması zarurî bulunmakta ve nitekim şimdiye kadar cari takibat da bu merkezde olup Divanın tetkikinden geçmiş tahakkuklar Emekli Sandığına yeniden tetkik olunarak ve Emekli Sandığı noktai nazarına uymayanlar hakkında itirazlar serd olunarak ondan sonra tahsis muamelesi yapılmaktadır. Bundan da anlaşımaktadır ki, Divanı Muhasebatça tahakkuk belgeleri üzerinde geçici 23 ncü maddeye göre yapılmakta olan tetkikler munhasıran Muhasebei Umumiye ve Divanı Muhasebat mevzuatının bir icabı olup bu tetkikat Emekli Sandığının mesaisine yardımcı olmak veya onun görevlerini kolaylaştırmak maksadına mâtuf bulunmamakta, zira Divanı Muhasebatın geçici 23 ncü maddeye göre evrakı tetkik etmiş olması, mezkûr sandığı karşılığı devredilmiş olan bir hizmetin emekliliğe tâbi olup olmadığı ve hizmet hesabında sayılması lâzımgelip gelmediği hususlarının tetkik mükellefiyet ve mecburiyetinden berî kılmamaktadır. Binnetice son defa Divanı Muhasebat Heyeti Umumiyesince PTT İdaresine ait tahakkuk cetvellerinin Divanı Muhasebatça tetkikine imkân bulunmadığına dair verilen karar Emekli Sandığına yeni bir yük ve mükellefiyet tehmil etmediği gibi Emekli Sandığının evvelki mükellefiyetlerini de ağırlaştırmış bulunmamaktadır.

Esasen PTT İdaresi 13 . VII . 1953 tarih ve 6145 sayılı Kanunla 17 . X . 1953 tarihinden itibaren İktisadi Devlet Teşekkülü olarak faaliyetine başlamış bulunduğu ve bu tarihten sonra Muhasebei Umumiye Kanunu hükümlerine de tâbi olmadığı cihetle Divanı Muhasebatın mezkûr kanunla muayyen vazife ve salâhiyetlerinin ve ilgili dairelere yine aynı kanunla Divanı Muhasebat kararlarına karşı verilmiş olan mukabil vazife ve yetkilerin karşılıklı istimaline ve Divanı Muhasebat ile bu idarenin Muhasebei Umumiye Kanunu çerçevesi içerisinde birbirine muhatabolmasına da imkân kalmamıştır.

Diğer taraftan 6145 sayılı Kanunun geçici 1 ncı maddesine göre hazırlanacak devir bilânçosunun pasifinde evvelki idarenin her türlü borçları yer alacağı cihetle geçici 19 ncü maddeye göre tahakkuk etmiş olan borçlar bu bilânçoya ve bundan sonra tahakkuk edecek borçlarla mütaakip seneler bilânçolarına dâhil edilecek ve bu bilânçoların tetkiki İktisadi Devlet Teşekküllerinin murakabesi ile vazifeli Umumi Murakabe Heyetinin tetkik sahasına dâhil olduğu cihetle bu borçlar üzerinde de mezkûr heyetin tetkiklerde bulunması lâzımgelicek ve Divanı Muhasebatın tetkik ettiği cetveller üzerinde farklı neticeye vardığı takdirde salâhiyet ihtilâfları meydana çıkacaktır. Bu bakımdan da geçici 23 ncü maddenin tatbikine umumi mevzuat bakımından imkân kalmamış bulunmaktadır.

Geçici 19 ncü maddeye göre yapılması gerekli tahakkukların altı ay içinde tamamlanması keyfiyetine gelince 1 . I . 1950 tarihinden itibaren 6 ay içinde tamamlanması gerekli olan bu tahakkukların elde mevcut istatistiki malûmata göre yüz binden fazla olması icabetmekte bulunmasına mukabil bu müddet zarfında ilgili bütün dairelerce tanzim olunarak Divana gönderilmiş olan tahakkuk müzekkerelerinin adedi 5 500 den ibaret bulunmuş ve kanunun yürürlüğü tarihinden itibaren dört sene geçtiği halde şimdiye kadar gelenler de 30 000 i aşmamıştır. Bu arada PTT İdaresince de aradan 4 sene geçmiş olmasına rağmen daha yapılacak 12 000 tahakkuk olduğu ilişik yazılardan anlaşılmaktadır ki, bu vaziyet kanun hükmünün Divanı Muhasebattan evvel ilgili dairelerce yerine getirilemediğini göstermektedir. Filhakika bugüne kadar bütün dairelerden Divana tevdi olunan otuz bin tahakkuktan 15 978 adedi tasdik edilmiş ve bir kısmı da istizah yoluyla dairelerine iade edilmiş olup henüz tetkikatı yapılmamış olanların 10 000 kadar olduğu şubeden verilen malûmattan anlaşıldığından tahakkuk dairelerinin ancak % 30 nispetinde tahakkuk yapmış olmasına mukabil Divanı Muhasebatın kendisine tevdi olunan tahakkukların yüzde ellisinden fazlasının tetkikatını ikmal etmiş olduğu görülmektedir.

Kanunun tâyin ettiği müddet içinde gerek ilgili dairelerce ve gerek Divanı Muhasebatça gerekli tahakkukların yapılmamış ve tetkik edilmemiş olmasının kadro imkânsızlıklarından ileri geldiği malûm bir keyfiyet olup böyle bir imkânsızlık sebebiyle bu netice tahassul etmiş olmakla beraber sebebi ne olursa olsun halihazırda PTT İdaresinin İktisadi Devlet Teşekkülleri arasına alınmasına ve bu imkânsızlık sebebiyle şimdiye kadar bu idareden Divanı Muhasebata tevdi edilen tahakkuklardan tasdik edilmeyenler ile bundan sonra yine bu idarece yapılacak olan ve on iki bin kadar olduğu ilişik yazılardan anlaşılabilir tahakkuklar için Emekli Sandığına yapılacak ödemeler bizzat İktisadi Devlet Teşekküllerinden olan idarenin bütçesinden yapılacağına ve bu bütçe giderleri Divanın tetkik ve murakabesine tâbi olmamasına göre bu idarece bundan sonra yapılacak tahakkukların Divanın tetkikine tâbi olamayacağı gibi bundan evvel yapılmış olup da Divanca tetkik edilmemiş olanların da yine aynı sebeple tetkikine devam olunamayacağı tabii görülmektedir.

Hulâsa etmek lâzımgelirse :

Geçici 19 neu maddeye göre yapılacak tahakkukların Divanın tetkikinden geçirileceği hakkında 5434 sayılı Kanunun geçici 23 nü maddesinde mevzu hükmün bu tahakkuklar neticesi yapılacak ödemelerin umumi, mülhak ve hususi bütçe giderlerinden olması esasına dayanmış bulunmasına ve PTT İdaresi İktisadi Devlet Teşekkülleri arasına alınmış olup bundan sonra bu idarece Emekli Sandığına yapılacak ödemelerin mülhak bütçe giderleri olmayacağına ve bu tahakkuklar Divanın tetkik ve murakabesinden geçmiş olsa da bunların Emekli Sandığına tahsis muamelesi esnasında yeni bir tetkika tâbi tutulması gerekli olup, nitekim şimdiye kadar da tatbikatın bu yolda cereyan etmekte bulunmasına göre PTT İdaresince bundan sonra yapılacak 12 000 tahakkuk için olduğu gibi şimdiye kadar yapılmış da Divanca tetkik edilmemiş olanlar hakkında da bundan sonra Divanın tetkikat yapmasına kanunen imkân bulunmamakta ve bunların doğrudan doğruya Emekli Sandığına tetkiki gerekmekte olduğundan Divanı Muhasebat Heyeti Umumiyesince bu bapta ittihaz edilmiş olan 26. XI. 1953 tarih ve 2171 sayılı Kararın değiştirilmesini mucip bir sebep görülememektedir.

Talep veçhile için bir kere de Heyeti Umumiyece görüşülmesine müsaade buyurulması hususunun Birinci Reislîğe arzına karar verildi.

D. 3 Reisi

Muhittin Gürün

Âza

Fahri Üsbudun

Âza

K. Arıçay

Bütçe ve M. K. G.

Emeklilik

115601 - 1678

PTT İdaresince 5434 sayılı Kanunun geçici 19 neu maddesi hükmü gereğince Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına yapılacak ödemelerin tetkik ve tescili hakkında

Divanı Muhasebat Reislîğine

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Genel Müdürlüğünden alınan ekli 11. I. 1954 tarihli ve Tah - 25/3 - 30 sayılı yazıda :

Posta, Telgraf ve Telefon İdaresinin 6145 sayılı Kanunla 3460 sayılı Kanun hükümleri dairesinde idare ve murakabe olunmak üzere İktisadi Devlet Teşekkülleri arasına alınmış olmasından bahisle Umumi Heyetinüzce ittihaz edilen 26. XI. 1953 tarihli ve 2171/1 sayılı Kararla, kanunun yürürlüğünden sonra bu idare bütçesinden ödenmek üzere bağlanacak emekli maaşlarıyla yine bu idare bütçesinden emeklilik mukabili yapılacak ödemelerde mülhak bütçe gideri vasfı kalmamış olduğundan bu gibi tahsis ve tediye evrakıyla 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Ka-

nununun geçici 19 ncu maddesi mucibince kurumlarınca yapılacak borçlanmaya mütallik olarak bu idarece tanzim olunacak tahakkuk müzekkerelerinin artık Divanca tetkika tâbi tutulmasına mahhal olmadığına karar verildiği ve daha evvel gönderilmiş olan bu kabil evraktan 3159 adedinin iade edildiği bildirilmekte ve Sandık Yönetim Kurulunca bu mevzuda ittihaz edilen örneği ekli 5 . I . 1954 tarihli ve 149 sayılı Kararından bahisle işin bir defa daha incelenmesi istenilmektedir.

Filhakika PTT İdaresi 6145 sayılı Kanunla İktisadi Devlet Teşekkülleri arasına alınmış ise de bu halin 5434 sayılı Kanunun geçici 23 ncü maddesinin, geçici 19 ncu maddeye göre hazırlanacak evrakın Divanı Muhasebatça tetkik edileceği hakkındaki hükmünün tatbik edilmemesi neticesini tevlihetmiyeceği düşünülmektedir. Çünkü geçici 19 ncu madde bu devir ve tediye muamelelerinin kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 6 ay içinde tamamlanmasını âmir bulunmaktadır. Süresi içinde bitirilemeyen bu işin kanunun emrettiği şekilde ikmal edilmesi zaruri görülmektedir.

Diğer taraftan kanunun geçici 23 ncü maddesinde; «Geçici 19 ncu maddeye göre hazırlanacak cetveller, kurumlara Sandığa karşı yapılacak borçlanmanın tahakkuk belgesi olmak üzere Sayıştayın tetkikinden geçirilir.» denilmekte olup, maddede Divanca yapılacak tetkik işinin ödemelerin umumi veya katma bütçelerden yapılmasına bağlı bulunduğu hakkında bir kayıt mevcudolmadığı gibi, geçici 19 ncu maddede de buna dair bir hüküm bulunmamaktadır.

Sözü edilen geçici 19 ncu maddede, kanunun geçici 14 ncü maddesi ile fiilî ve itibari hizmet müddetleri eklenenlerden 1683 sayılı Kanuna tâbi olanların 4805 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar geçen hizmet sürelerine karşılık maddedeki esaslara göre kurumlarınca Emekli Sandığına ödeme yapılacağı gösterilmiş ve geçici 23 ncü maddede de bu ödemeler için kurumlarınca hazırlanacak cetvellerin Divanın tetkikinden geçirileceği tasrih edilmiş olduğuna göre sözü edilen tediyatın Divanın tetkikine arz edilmesi zarureti tezahür eder.

Kaldı ki; dairesine iade edilen mevzu bahis 3159 aded evrakın 6145 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden evvel idarenize tevdi edildiği anlaşılmaktadır.

Bu sebeplerle PTT İdaresince sözü edilen maddeler hükümleri gereğince yapılacak ödemelerin Divanca tetkik edilmesine devam olunması lâzımgelceceği hakkında Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığına ileri sürülen mütalâa kanun hükümlerine uygun olduğu cihetle işin bir defa daha incelenerek sonundan malâmat verilmesine ve eklerin iadesine müsaadelerini saygılarımla rica ederim.

Maliye Vekili Y.

12 . I . 1954

Maliye Vekâleti Yüksek Makamına

Ankara

Tah/25 3/30

Bütçe ve Malî Kontrol Umum Müdürlüğü :

17 . X . 1953 tarihinde yürürlüğe giren 6145 sayılı Kanunla PTT İdaresinin, 3460 sayılı Kanun dairesinde idare ve murakabe olunmak üzere İktisadi Devlet Teşekkülleri arasına alınmış olması dolayısıyla bu idarece ödenmek üzere bağlanmış ve bağlanacak olan emekli, dul ve yetim maaşları ile emeklilik hakkı mukabili yapılacak her türlü ödemelere ait tahsis evrakıyla 5434 sayılı Kanunun geçici 19 ncu maddesi mucibince tanzim olunan, borçlanma tahakkuk müzekkerelerinin Divanı Muhasebatça tetkikine son verilmesi Umumi Heyetçe 26 . XI . 1953 tarihinde kararlaştırılmış olmasına binaen 6145 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar muhtelif tarihlerde Divanı Muhasebatın tetkikine arz edilmiş olup henüz tetkika tâbi tutulmamış bulunan 3159 aded borçlanma tahakkuk müzekkeresi 11 . XII . 1953 gün ve 362656/1982 sayılı tezkere ile mezkûr idareye iade edilmiştir.

Bu hal karşısında PTT İdaresi borçlanma tahakkuk müzekkerelerinin doğruca Sandığına gönderileceğini 16 . XII . 1953 gün ve 13504 sayılı yazısıyla bildirmiş bulunmaktadır.

Divanı Muhasebat Reisliğinden celbedilen 26. XI. 1953 gün ve 2171/1 sayılı Umumi Heyet kararında; 6145 sayılı Kanunla PTT İdaresinin, İktisadi Devlet Teşekkülleri arasına alınmış olmasına göre bu kanunun yürürlüğünden sonra bu idare bütçesinden ödenmek üzere bağlanacak emekli maaşları ile yine bu idare bütçesinden emeklilik mukabili yapılacak emekli maaşları ile emeklilik mukabili yapılacak ödemelerde, mülhak bütçe gideri vasfı kalmamış bulunduğu mucip sebeple bu gibi tahsis ve tediye evrakı ile 5434 sayılı Emekli Sandığı Kanununun geçici 19 neu maddesi mucibince Kurumlarınca Emekli Sandığına karşı yapılacak borçlanmaya mütaallik olarak bu idarece tanzim olunacak tahakkuk müzekkerelerinin, artık Divanca tetkika tâbi tutulmasına mahal olmadığı zikredilmektedir.

5434 sayılı Kanunun geçici 23 neu maddesi, geçici 19 neu maddeye göre hizmet devirlerine ait hazırlanacak cetvellerin, Kurumlarınca Sandığa karşı yapılacak borçlanmaların tahakkuk belgesi olmak üzere, Divanı Muhasebatın tetkikinden geçirilmesini ve geçici 19 neu madde de işbu tahakkuk muamelelerinin altı ay içerisinde tamamlanmasını âmir bulunmaktadır. Bu hükümler muvacehesinde bugüne kadar bahis konusu devir muamelelerinin ikmal edilmiş olması iktiza ederken kanunun emri yerine getirilmiyerek bu kere Divanı Muhasebatın PTT İdaresinin Devlet Ekonomi Kurumları arasına alınmış olması dolayısıyla mezkûr Umumi Heyet kararına istinaden 3159 aded borçlanma tahakkuk müzekkeresinin üzerinde bir muamele yapılmadan geri göndermesi uygun görülmemektedir.

Zira PTT İdaresinin Devlet Ekonomi Kurumu haline getirilmiş olması; geçici 23 ve 19 neu maddeler hükmünün ihmaline hiçbir vechile sebeb olamayacağı aşikârdır. Sandıkça bu mevzuda yapılacak tahakkukların, behemahal Divanı Muhasebatın tetkik ve kabulüne iktiran eden belgeler üzerine icrası kanuni bir zarurettir. Ve esasen bu tetkik ve tasdik keyfiyetinin, giderlerin umumi veya mülhak bütçe vasfı itibariyle Divanı Muhasebatın tetkikine tâbi tutulacağına dair de kanunda bir kayıt ve sarahat bulunmamaktadır. Diğer taraftan PTT İdaresinin Sandığımızı karşı yapacağı borçlanması 1946 yılından evvelki zamanlara ait hizmet müddetlerine taallük ettiği de nazara alınacak olursa devir muamelelerinin Divanı Muhasebatın tetkik ve tescilinden geçirilmesi lüzumu tezahür eder. Bu durumda Divanı Muhasebatın tetkik ve tescilinden geçirilmemiş bulunan borçlanma tahakkuk müzekkereleri üzerine Sandığımızıca her hangi bir muamele tesisine imkân bulunmadığı kabul edilirse, PTT İdaresine Divanı Muhasebatça iade edilen ve doğruca Genel Müdürlüğümüze gönderileceği bildirilen 3 159 aded tahakkuk cetvelinin tetkiki de mevzuat karşısında mümkün değildir.

Konu, yukarda arz ettiğimiz mucip sebepler ve Divanı Muhasebat Umumi Heyeti kararı muvacehesinde Yönetim Kurulumuzca da tetkik edilerek keyfiyetin bir kere daha Divanı Muhasebat Umumi Heyetince incelenmesi hususunun Yüksek Vekâletinize arzına karar verilmiştir.

Divanı Muhasebat Umumi Heyeti ile Yönetim Kurulumuzun kararlarının tasdikli birer örnekleri ilişikte takdim kılınmış olup sandığımızın malî durumunu alâkadar eden ve PTT İdaresinde çalışan iştirakçilerimizin emekli muamelelerinin gecikmesi yüzünden mağduriyetlerini tevlidedecek olan bu mevzuun uzun zamandan beri Divanı Muhasebatta teraküm etmiş bulunan ve halen 3159 dosyadan ibaret bulunan ve yekûnu 12 bine baliğ olacağı öğrenilen dosyaların 1946 dan evvelki muamelelerinin tetkiki kanunen Divanı Muhasebata vermiş olmak ve 6145 numaralı kanunla bu teşkil işinin idaremize verildiğine dair bir hüküm bulunmamak kaydı dışında ihtisasa taallük eden bir mesele bulunması hasebiyle idaremizce de her biri hakkında salim bir karara varılabilmesi endişe ile mülâhaza edilebilecek, bu hususun bir an evvel neticelendirilmesine müsaadelerini arz ve rica ederiz.

Saygılarımızla.

Türkiye Cumhuriyeti

Emekli Sandığı

Umum Müdürlük

İmza

İmza

Genel Müdürlükten alınan 5 . II . 1954 tarihli ve Tah - 25, 3/30 sayılı yazıda :

PTT İdaresinin İktisadi Devlet Teşekkülleri arasına alınmasına dair olan 6145 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesi sebebi ile 5434 sayılı Kanunun geçici 18 nci maddesi gereğince PTT İdaresi tarafından Sandığa yapılacak ödemelere ait evrakın Divanı Muhasebatça tetkik edilmesine imkân kalmadığı hakkındaki Divanı Muhasebat Umumi Heyet kararı üzerine 5 . I . 1954 tarihinde ittihaz olunan 149 sayılı Kararla kanunda yazılı müeyyideler muvacehesinde Divanı Muhasebat Umumi Heyetinde bir kere daha incelenmesi için keyfiyetin Maliye Vekâletine arz edilmesi kararlaştırılmış olduğundan bu karara uyularak mezkûr vekâlete yazılan tezkereye alınan 2 . II . 1954 tarihli ve 1734 sayılı cevabi yazı ile, keyfiyetin Divanı Muhasebat Reisliğine arz edildiği ve Umumi Heyetçe bu defa ittihaz olunan 25 . I . 1954 tarihli Kararla evvelki kararda ısrar olduğu bildirilmiş ve gerek Umumi Heyet kararı, gerekse buna mesnet olan 3 ncü dairenin kararından birer örnek gönderilmiş olduğundan bahsile muamelelere bir seyir verilmek üzere mevzuun bir kere daha tetkik ve bir karara raptı istenmektedir.

Divanı Muhasebat Umumi Heyetinin 25 . I . 1954 tarihli ve 2178/3 sayılı Kararına mesnet olduğu anlaşılan 3 ncü dairenin 25 . I . 1954 tarihli ve 3 - 33/12 sayılı kararında, PTT İdaresi memur ve hizmetlilerine ait hizmet devirlerinin tetkik edilmesine imkân kalmadığı aşağıdaki mucip sebeplere dayandırılmıştır.

1. 5434 sayılı Kanunun geçici 14 ncü maddesiyle muhtelif kanunlarla iktisabedilmiş olan emeklilik haklarının bundan sonra iktisabedilecek haklarla birleştirilmesi kabul edildikten sonra bu mütaaddit kanunlardan yalnız 1683 sayılı Kanuna tâbi olanlar için yapılacak tahakkukların Divanın tetkikine tâbi tutulması ve diğer kanunlarla iktisabedilmiş emeklilik hakları için böyle tetkikin tesis edilmemesi, bu tetkikin ilgililerin müktesep emeklilik haklarının sıhhatli tâyin ve tesbiti için olduğu kadar 1683 sayılı Kanuna tâbi olanlar için yapılacak tahakkuklar neticesinde Emekli Sandığına ödenecek paraların, umumi, mülhak ve hususi bütçelerden ödeneceği ve binaenaleyh, bu bütçelerin giderlerinden olması esasına dayandığını göstermektedir. Bu husus için kanunda ayrıca sarahat aranmasına lüzum yoktur. Esasen geçici 23 ncü maddede kullanılan «Tahakkuk belgesi olmak üzere» ibaresi de bu noktai nazarın delilini teşkil eder.

2. Kanun vâzınca geçici 23 ncü madde ile müktesep emeklilik haklarının sıhhatli olarak tesbiti için Divanı Muhasebatça kontrol edilmesi kastedilmiş olsaydı bu kontrolün diğer kanunlarla iktisabedilmiş olan haklara da teşmili icbederdi. Halbuki kontrolün yalnız 1683 sayılı Kanunla iktisabedilen hizmetler için tesis edilmiş olması geçici 23 ncü maddenin sebebi tedvininin daha ziyade bu ödemelerin umumi, mülhak ve hususi bütçelerin giderlerinden bulunmasından ileri geldiğini göstermektedir.

3. 1683 sayılı Kanuna tâbi olanlar için tesis ve kabul edilmiş olan bu tetkik usulü ilgililerin evvel ve ahir iktisabettikleri hakların maaş bağlanması veya toptan ödeme yapılması sırasında Emekli Sandığında yeni baştan tetkik edilmesine mâni olmayıp aksine olarak Sandıkça bu tetkikin yapılması zaruridir. Ve nitekim bu tetkikat da Sandıkça yapılmaktadır. Bu hususlarda Divanı Muhasebatça tahakkuk belgesi üzerinde yapılmakta olan kontrolün münhasıran Muhasebei Umumiye Kanununun Divanı Muhasebat mevzuatının bir icabı olup Emekli Sandığının mesaisini kolaylaştırmak veya ona yardımcı olmak maksadına mâtuf olmadığını gösterir ve Emekli Sandığını bu tetkiki yapmaktan varestе kılamaz.

4. Esasen PTT İdaresi 6145 sayılı Kanunla 17 . X . 1953 tarihinden itibaren İktisadi Devlet Teşekkülü olarak faaliyetine başlamış ve bu tarihten sonra Muhasebei Umumiye Kanunu hükümlerine tâbi olmaktan ve Divanı Muhasebatın kontrolundan çıkmıştır. Bundan başka 6145 sayılı Kanunun geçici birinci maddesi gereğince hazırlanacak devir bilânçosunun pasifinde evvelki idarenin her türlü borçları yer alacağından geçici 19 ncü maddeye göre tahakkuk etmiş borçlarını da bu meyana ve bundan sonra tahakkuk edecek borçların da müteakıp yıllar bilânçolarına dâhil olarak umumi murakabe heyetinin tetkikine tâbi olacağı eihetle Divanı Muhasebat tarafından tet-

kıka devam olunması halinde cetveller üzerinde farklı neticelere varılması mümkün ve bu da iki heyet arasında görüş ayrılıklarına ve salâhiyet ihtilâflarına yol açar. Bu itibarla PTT İdaresi memurlarının hizmet devirlerinin Divanı Muhasebatça tetkikine umumî mevzuat bakımından da imkân kalmamıştır.

Yapılan görüşme sonunda:

Emekli Sandığının kuruluşuna kadar emeklilik hakları iki kısma ayrılmış olup bunlardan biri bütçe sistemine dayanan 1683 sayılı Kanunla, diğerleri de prim esasına dayanan çeşitli hususi kanunlarla tesis edilmiş bulunmakta idi. Prim esasına dayanan emeklilik hakları kendi kanunlarına göre ilgili dairelerden ayrı hükmi şahsiyeti haiz olmak üzere kurulmuş olan emekli sandıklarında teessüs etmekte, 1683 sayılı Kanuna dayanan haklarda doğrudan doğruya umumî ve mülhak bütçelere taahhütler tahmil etmekte ve bu taahhütlerin tasviyesi, yani emekli, dul ve yetim aylıkları bağlanması Divanı Muhasebatın tetkik ve tescili ile tekemmül eylemekte idi.

5434 sayılı Kanunla emeklilik rejimleri prim esasına göre birleştirilerek, o zamana kadar teessüs etmiş olan haklar sandığımıza devrolunurken bunlardan esasen prim usulüne tevfiқан kurulmuş olan ve her iştirakçilerin haklarına ait kayıtlar bulunan sandıklar doğrudan doğruya bütün mevcutları ve borçları ve her türlü belge ve kayıtları ile birlikte yeni sandığa devredilmiş olduğundan bu sandıklara dâhil olanların geçmiş hizmetleri için ayrı bir tahakkuk ve devir muamelesine mahal görülmemiş ve yalnız 1683 sayılı Kanuna tâbi olan iştirakçilerin 1. I. 1956 tarihine kadar iktisabetmiş oldukları hizmetlerin kurumlarınca hesap ve Divanı Muhasebatça da tetkik ve tasdik olunduktan sonra emeklilik muamelelerinde mabihittatbik olmak üzere sandığa bildirilmesi ve buna karşılık olarak da sandığa bütçelerden para ödenmesi kanun vazınca kabul edilmiştir.

Geçici 23 ncü maddenin tedvin maksadı, Divanı Muhasebat Umumi Heyetince de tasvibolunan 3 ncü dairenin mütalâası gibi bu devir dolayısıyla ödenecek paraların umumî, mülhak ve hususi bütçelerden ödenmesi lâzımgelmesi ve bu kabîl tediyelerin ve Divanı Muhasebatın vizesine tâbi bulunmuş olması değildir. Kanun vâzının maksadı bu olmuş olsa idi geçici 23 ncü maddenin tedvinine hiç lüzum kalmazdı. Zira, merkez dairelerinin umumî bütçe tahsisatına müsteniden tanzim edecekleri ita ve tediye emirlerinin evvel emir de Divanı Muhasebatın vizesine tâbi olduğu ve vize edilmedikçe bu evrak muhteviyatının muhasiplerce ödenemeyeceği Muhasebei Umumiye Kanununun 74 ncü maddesinde açıkça yazılı bulunduğu gibi mülhak ve hususi bütçelerin hesap ve muamelelerinin de hususi kanunlardaki kayıtlar mahfuz kalmak üzere Muhasebei Umumiye Kanununa tâbi olduğu yine mezkûr kanunun 118 nci maddesi icabından bulunmaktadır. Bundan başka Divanı Muhasebat Kanununun 13 ncü maddesinde de Muhasebei Umumiye Kanunu vesair kanunlarla istisna edilenler haric olmak üzere umumî ve mülhak bütçelerde Divanı Muhasebatın vizesi olmaksızın hiçbir suretle sarfiyat yapılamıyacağı tasrih edilmiştir. Bu hüküm yürürlükte bulunurken kanun vazınının 5434 sayılı Kanunun geçici 23 ncü maddesinin umumî mülhak ve hususi bütçelerden Sandığa yapılacak ödemelerin tediye önce Divanı Muhasebatın kontrolundan geçirilmesi maksadını istihsal için sevk ve tedvin etmiş olduğunu iddia etmek kanunu, vâzınının hâsılı tahsil etmek gibi bir abesle işigalini kabul eylemek neticesine müncer olur ki, bunun varidolamıyacağı izahtan müstahnidir. Binaenaleyh geçici 3 ncü maddenin tedvin sebebinin başka cihetlerde aramak zaruridir ki, onun da yukarda belirtildiği gibi Sandığın teşekkülüne kadar 1683 sayılı Kanuna tâbi dairelerin bütçe sistemini tâbi bulunmuş ve memurlarına ait kayıtların 5434 sayılı Kanunla Sandığa devredilmemiş olmasından ve o tarihe kadar emeklilik işlemleri Divanı Muhasebatça tetkik ve tescil edilmekte bulunmasından dolayı bu işlemlerin kurumlardan alâkasını kesmek ve Sandığa mal etmek üzere o tarihe kadar tahakkuk eden hizmet müddetlerini ve bununla alâkalı olarak Sandığa kurumlarca ödenmesi lâzımgelen paraları son defa olmak üzere Divanı Muhasebatın tetkik ve tasdikinden geçirmek olduğuna şüphe yoktur.

Eğer, Divanı Muhasebatın iddia eylediği veçhile bu tahakkuklar umumî ve mülhak bütçe gideri olma vasıfları olması dolayısıyla Divanın tetkikine tâbi tutulmuş olsalardı birer mülhak

bütçe olan Devlet Demir ve Denizyolları, Tekel İdaresi memurlarının hizmetleri karşılığı Sandığa devrolunan paraların da aynı suretle Divanın tetkikinden geçirilmesi tabii olmak gerekirdi. Kanunu vazunun bu ciheti iltizam etmemiş olması ve bu idareler memurlarının emeklilik haklarının tahakkuk ettiği sandıkların bütün mevcut ve borçları ile birlikte Sandığı-mıza devredilmesinden ileri geldiği aşikârdır.

Sandıkça emekli, dul ve yetim aylığı bağlandığı veya toptan ödeme yapıldığı sırada ilgililerin Divanı Muhasebatça tetkik ve tasdik edilmiş olan hizmet devirlerinin Sandıkça gözden geçirilmesi ve görülen hataların düzeltilmesine tevessül olunması Divanı Muhasebata geçici 23 ncü madde ile verilmiş olan hususi tetkik vazifesini ikmaline sebep ve delil teşkil edemez. Mezkûr maddedeki «Tahakkuk belgesi olmak üzere» kaydı yalnız kurumlar bakımından değil, aynı zamanda Sandık bakımından da bir mâna ifade etmekte ve Sandık için de bir alacak belgesi ve iştirakçilerin 1 . I . 1946 ya, kadar iktisabettikleri hakların tahakkuk vesikası teşkil eylemekte olması itibariyle bu kayıt Divanı Muhasebatın noktai nazarını haklı gösterecek bir delil gibi kabul olunamaz.

Geçici 23 ncü madde ile Divanı Muhasebata tevdi edilmiş olan tetkik ve tasdik vazifesi Muhasebei Umumiye ve Divanı Muhasebat kanunlarındaki vize vazifesinden ayrı ve hususi bir tasdik mecburiyeti olması itibariyle PTT İdaresinin sonradan Devlet Ekonomi Kurumu haline girmiş olması bu kanuni vazife ve mecburiyeti ortadan kaldıramaz. Bu itibarla mezkûr İdarenin Devlet Eoknomi Kurumu haline geçtiği 17 . X . 1953 tarihinden önce tahakkuk etmiş olan hizmet devirleri gibi o tarihten sonra tahakkuk edecek hizmet devirlerinin de Divanı Muhasebatça tetkik ve tasdik kanuni bir zaruret mahiyetindedir.

Bu sebepler PTT İdaresi memurlarının 1 . I . 1946 tarihine kadar 1683 sayılı Kanuna göre iktisabetmiş oldukları hizmetlerin gerek bu idarenin Devlet Ekonomi kurumu haline girdiği tarihten önceki zamanda tahakkuk etmiş olsun. Gerekse mezkûr tarihten sonra tahakkuk edecek olsun hepsinin Divanı Muhasebatça tetkiki lâzımgeldiğini göstermekte olması itibariyle bu tetkikin Divanla Umumi Murakabe Heyeti arasında vazife ve salâhiyet ihtilâflarına yol açacağı hakkındaki mütâlâa da vârit bulunmaktadır.

Yukarda belirtilen sebeplere binaen PTT İdaresi memur ve hizmetlilerinden emekliye ayrılanlara veya ölenlerin dul ve yetimlerine bağlanacak maaşlar ve toptan ödemeler için 1 . I . 1946 tarihine kadar olan hizmetlerinin ve müktesep haklarının Divanı Muhasebatça tetkik ve tasdik edilmiş belgelere dayandırılması kanunen zaruri bulunduğu eihetle bu kabîl hak sahiplerinin muamelelerinin sürüncemede kalmaktan kurtarılması için Türkiye büyük Millet Meclisinden tefsir kararı alınmak üzere keyfiyetin Maliye Vekâletine arz olunmasına,

Karar verilmiştir.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
<i>İ. Hakkı Ülkmen</i>	<i>Osman Cemil Batur</i>		<i>Kâmil Çağan</i>	<i>Ahmet Demir</i>
Üye	Üye		Üye	Üye
<i>Hıfzı Kural</i>	<i>Nurettin Taneri</i>		<i>Hikmet R. Serper</i>	<i>H. Fehmi Süerdem</i>
	İzinli			

Üye ve Genel Müdür Y.

Fikri Tansuğ

Muvakkat Encümen mazbatası

T. B. M. M.

Muvakkat Encümen

Esas No: 3/96

Karar No: 2

8 . V . 1958

Yüksek Reisliğe

3460 sayılı Kanun hükümlerine göre 13.VII. 1953 tarihine kadar mülhak bütçe ile idare edilmekte olan Posta, Telgraf ve Telefon İdaresi, 13 . VII . 1953 tarihinde kabul edilen 6145 sayılı Kanuna göre Türkiye Cumhuriyeti Posta, Telgraf ve Telefon İşletmesi namı altında İktisadi Devlet Teşekkülü haline geldikten sonra, daha evvelki tarihlere aidolup mezkûr İdare bütçesinden emeklilik mukabili yapılacak ödemelere mütaallik tahsis ve tediye evrakı ile borçlanmalara taallük eden evrakın, 5434 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun muvakkat 23 ncü maddesine tevfikân Divanı Muhasebatın tetkikinden geçip geçmeyeceğinin tefsiri hakkındaki Başvekâlet tezkeresi ve ilişkileri, encümenimizde, Hükümet temsilcilerinin de iştiraki ile tetkik ve müzakere edildi:

5434 sayılı Kanunun geçici 19 neu maddesi, geçici 14 ncü maddesi gereğince fiilî ve itibari hizmet müddetleri bu kanuna göre geçecek hizmetlerine eklenenlerden, 1683 sayılı Kanuna tâbi olanların 4805 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 1 . I . 1946 tarihinden evvelki hizmetlerine karşılık olmak üzere kurumlara tahakkuk ettirilecek para miktarının ne suretle tâyin olunacağını ve tahakkuk muamelesinin 1 . I . 1950 den itibaren 6 ay içinde tamamlanmasını ve

Aynı kanunun geçici 23 ncü maddesi ise, muvakkat 19 neu madde esasları dairesinde hazırlanacak cetvellerin, kurumlara Sandığa karşı yapılacak borçlanmanın tahakkuk belgesi olmak üzere Divanı Muhasebatın tetkikinden geçirilmesini âmir bulunmaktadır.

5434 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar müstakil sandıklarla aidatla geçen hizmetlerin, sandıkların bütün varlık, alacak ve borçlarıyla birlikte Emekli Sandığına intikal etmiş bulunması, 4805 sayılı Kanunla, 1683 sayılı Kanuna göre 1 . I . 1946 dan sonra geçmiş hizmetlerin de aidata tâbi tutulmuş olması ve bu aidatın dahi aynı Sandığa devredilmiş olması dolayısıyla bu hizmetler, karşılığı ile birlikte otomatikman

Sandığa intikal etmiş ve bu devreye ait hizmetlerin Divanı Muhasebatın tetkikinden geçmesi zaruri bulunmuştur.

Muhasebei Umumiye Kanununun 74 ve 118 nei maddeleriyle Divanı Muhasebat Kanununun 13 ncü maddesi, bâzı istisnalar dışında mülhak bütçelerden yapılacak sarfiyatın, Divanı Muhasebatın vizesine tâbi olduğunu hükme bağlamış bulunduğuna göre 5434 sayılı Kanunun geçici 23 ncü maddesi, aynı maksadın teminine mâtuf olarak mükerrer bir hüküm sevk etmiş olmayıp 1683 sayılı Kanuna göre 1 . I . 1946 tarihinden evvel hizmeti sebk edenler hakkında tanzim edilecek olan tahakkuk cetvellerinin, o tarihe kadar emeklilik işlemlerini tetkik ve tescil eden Divanı Muhasebatın vukufu tetkikinden geçirilmesini ve sıhhatli bir şekilde Emekli Sandığına devrini istihdaf etmiş bulunmaktadır.

1 . I . 1946 dan evvel ait hizmetler için yapılacak olan bu kabîl tahakkuk muameleleri, devam eden ve halen cari bulunan bir muamele olmayıp 6145 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden çok evvel tekemmül etmiş bulunması sebebiyle mezkûr muamelelerin ve tahakkuk evraklarının, 5434 sayılı Kanunun muvakkat 23 ncü maddesi gereğince Divanı Muhasebatın tetkikinden geçmesi zarureti meydandadır. Bahusus bu devreye ait bâzı tahakkuk cetvelleri Divanı Muhasebatın tetkikinden geçtiği halde diğer bir kısmının, bâzı sebepler dolayısıyla 1 . VII . 1950 tarihine kadar tamamlanmamış olması, muvakkat 23 ncü maddenin, Divanı Muhasebata tahmil ettiği vazifenin yapılmamasını icabettirmez.

5434 sayılı Kanunun geçici 14, 19 ve 23 ncü maddeleri, yukarıda arz ve izah edilen maksatlar tahtında Divanı Muhasebata mezkûr tetkik vazifesini tahmil eylemiş bulunmaktadır. Bu maddelerde yazılı hükümler sarihtir. Ve bir kısım muamele hakkında tatbik edilmiştir. Zamanında tekemmül etmiş olmalarına rağmen 1 . VII . 1950 tarihine kadar Divanın tetkikine arz edilmemiş olan diğer muamelelerin, sırf bu gecikme yüzün-

den tetkik harici tutulması, aynı vasıftaki muamelâtın değişik hükümlere tâbi tutulması gibi hatalı bir netice tevliededir.

İşte bu sebeplerden dolayı 6145 sayılı Kanundan sonra, 1 . I . 1946 dan evvele ait hizmetler için yapılacak bu kabîl tahakkukların bundan böyle de eski yıllara ait bir borcu temsil etmesi hasebiyle gerek PTT İdaresinin İktisadi Devlet Teşekkülü haline geldiği 17 . X . 1953 tarihinden evvel ve gerekse memurların 1 . I . 1946 dan mukaddem ve 1683 sayılı Kanuna göre geçmiş hizmetlerinin devrine ait tahakkuklarının, Divanı Muhasebatın vizesinden geçmesi icabedeceğine ittifakla karar verilmiş ve bu hususta ilişik tefsir fıkrası hazırlanmıştır.

Keyfiyet Heyeti Umumiyenin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe takdim olunur.
Muvakkat Encümen Reisi

Bu M. Muharriri
Afyon K.
Osman Talu

Kâtip
Manisa
S. Akdağ

Amasya - Ankara
İ. Olguç H. O. Bekata

Bursa
H. Ülman

Diyarbakır
T. C. Çubukçu

İstanbul
R. Güneri

Kocaeli
Ö. Cebeci

Konya
S. Soylu

İmzada bulunamadı

Posta Telgraf ve Telefon İdaresinin, Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kanununun geçici 23 ncü maddesinin şümulüne girip girmediğinin tefsiri

6145 sayılı Kanunun geçici birinci maddesi gereğince hazırlanacak devir bilânçosuna intikal etmiş ve Divanın tetkikinden geçmeyen vesikalara müstenit bulunmuş olması dolayısıyla sıhhati sabit olmamış rakamların bu bilânçoya sıhhati sağlanmış bir şekilde intikal etmiş bulunmasının zaruri olduğu ve yine devredilen hizmetlerin 1 . I . 1946 dan evvele aidolması ve tahakkukların 6 ay zarfında divan tetkiki ile birlikte ikmal edilmiş bulunması icabedeceği cihet-

le, 6145 sayılı Kanundan sonra 1 . I . 1946 dan evvele ait hizmetler için yapılacak bu kabîl tahakkukların bundan böyle de eski yıllara ait bir borcu temsil etmesi dolayısıyla gerek PTT İdaresinin Devlet İktisadi Teşekkülü haline geldiği 17 . X . 1953 tarihinden evvel ve gerekse bu tarihten sonra memurların 1 . I . 1946 dan evvel 1683 sayılı Kanuna göre geçmiş hizmetlerinin devrine ait tahakkukların Divanın vizesinden geçmesi icabeder.

